

МАТЕМАТИКА

НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ПІДГОТОВЧОГО, 1-5 КЛАСІВ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДЛЯ РОЗУМОВО ВІДСТАЛИХ ДІТЕЙ

Програми підготовлені доцентом кафедри
логопедії Інституту корекційної педагогіки та
психології

Королько Н.В.

Пояснювальна записка

Математика – один з основних предметів, що вивчається у загальноосвітніх навчальних закладах для дітей, які потребують корекції розумового розвитку.

Навчання математиці спрямоване на те, щоб:

- формувати в учнів кількісні, просторові і часові уявлення, опанування якими дає їм можливість після закінчення адаптуватися до життя у суспільстві;
- навчити виконувати арифметичні дії;
- ознайомитися з найпростішими величинами та одиницями їх вимірювання;
- навчити застосовувати набуті знання й уміння під час розв’язування арифметичних задач;
- сформувати вміння розв’язувати прості та складені арифметичні задачі;

– креслити прямі лінії, відрізки, будувати прості геометричні фігури, розпізнавати їх властивості.

Процес навчання математики безпосередньо пов'язаний з розв'язуванням специфічного завдання – корекцією та розвитком пізнавальної діяльності, особистісних якостей дитини, формуванням вмінь планувати свою діяльність, здійснювати контроль та самоконтроль, а також вихованням наполегливості, допитливості, терплячості, працьовитості.

Навчання математики повинно мати практичну спрямованість і бути пов'язаним з іншими навчальними предметами, життям, готувати розумово відсталих учнів до оволодіння професійно-трудовими знаннями і навичками, вчити використовувати математичні знання в нестандартних ситуаціях.

Програма з математики складена з урахуванням принципу концентричності із дотриманням дидактичних вимог доступності, послідовності, науковості, системності навчання.

Вивчення арифметичного матеріалу в середині концентра відбувається досить повно і закінчено. При такому розташуванні матеріалу оволодіння математичними знаннями відбувається поступово, при чому нумерація чисел, складність арифметичних дій в кожному концентрі розширюється.

У кожному концентрі учні виконують обчислення за чотирма арифметичними діями (за винятком підготовчого та першого класів, де вивчаються лише дії додавання та віднімання в межах 10). При такому розташуванні матеріалу школярі знайомляться з числами, діями та їх властивостями, доступними на даному етапі їхньому розумінню. В кожному концентрі поряд з вивченням нового матеріалу відбувається повторення вже опрацьованого. Концентричність дозволяє чітко визначити систему розширення математичного матеріалу, при цьому школярі на кожному етапі знайомляться з числами, арифметичними діями, їх властивостями, поглиблюють і розширюють ці знання в наступних концентрах.

Програму подано за новою табличною структурою, що складається з кількох колонок. У колонці «Зміст навчального матеріалу» подано оновлений та апробований у школах зміст навчального матеріалу. Колонка «Навчальні досягнення учнів» ознайомлює вчителя зі

знаннями і вміннями, якими мають оволодіти учні в процесі навчання. У колонці «Спрямованість корекційно-розвивальної роботи» подано матеріал щодо корекційно-розвивальної роботи вчителя з учнями.

У програмі наводиться розподіл матеріалу за класами з визначенням орієнтовної кількості годин на вивчення кожної теми, подається перелік вимог, які пред'являються до знань та вмінь учнів на кінець підготовчого, 1-го, 2-го, 3-го, 4-го, 5-го років навчання.

Вивчення першого десятка триває протягом двох років (підготовчий і перший класи).

Робота над першим десятком розпочинається з пропедевтичного періоду, змістом якого в підготовчому класі є формування у дітей дочислових уявлень, які є основою для засвоєння натуральних чисел. Навчання передбачає формування в учнів дій з предметами, спрямованими на об'єднання множин, вилучення частини множини, поділ множин на рівні частини та інші предметно-практичні дії, що дозволяють підготувати школярів до засвоєння таких абстрактних математичних понять як число і величина.

Одним із важливих прийомів навчання у підготовчому класі є порівняння, оскільки більшість математичних уявлень і понять мають взаємообернений характер. Їх засвоєння можливе лише за умови опанування способами знаходження подібностей та відмінностей, виділення суттєвих ознак, абстрагування від несуттєвих, використання прийомів класифікації та диференціації, встановлення причинно-наслідкових зв'язків між поняттями.

Під час ознайомлення школярів з нумерацією чисел у межах 1-го десятка, яке починається у підготовчому класі, розглядається утворення кожного числа шляхом прилічування одиниці (крім числа і цифри 1), відлічування одиниці з наступного, позначення його цифрою, прямим і зворотним рахунком у межах даного числа, співвіднесення предметної сукупності, числа і цифри, визначення місця числа у натуральному ряді. При цьому числа порівнюються, вивчається їхній склад, відрізок числового ряду, з ними виконуються дії додавання та віднімання, розв'язуються прості арифметичні задачі на знаходження суми та остачі.

Організація роботи на даному етапі передбачає використання значної кількості наочних посібників, оскільки практично кожне нове число або математичне поняття, яке формується у школярів, необхідно унаочнити.

Вивчення числа і цифри повинно проходити одночасно.

З арифметичними діями додавання та віднімання, а також знаками цих дій («+», «-», «=») учні знайомляться при вивченні числа і цифри 2. Засвоєння арифметичних дій проходить не ізольовано від вивчення нумерації, а відбувається в комплексі. При цьому школярів спочатку ознайомлюють з додаванням, а потім з аналогічними випадками відніманням.

У цей період учні розв'язують прості арифметичні задачі на знаходження суми і остачі, знайомляться з монетами, вартість яких не перевищує 10 к. (1 к., 2 к., 5 к.), вчать користуватися лінійкою.

Вивчення чисел другого десятка і дій над ними починається в 2-ому класі і закінчується в 3-ому.

В процесі вивчення нумерації чисел 2-го десятка увага звертається на утворення чисел, на засвоєння учнями назв чисел, їх десяткового складу, формування вміння співвідносити число з певною кількістю предметів, порівнювати числа у числовому ряді.

Усна і письмова нумерація вивчається одночасно. При вивченні чисел в межах 20 учні вперше знайомляться зі значенням місця цифри у числі (на першому місці пишуться одиниці, а на другому – десятки), формується уявлення про одноцифрові та двоцифрові числа.

При вивченні арифметичних дій додавання і віднімання чисел в межах 20 значна увага приділяється ознайомленню учнів з обчислювальними прийомами, в основі яких лежать знання десяткового складу числа.

Вивчення дій додавання та віднімання здійснюється за такою послідовністю:

- на основі знань властивостей натурального ряду чисел: $13+1$, $13-1$;
- на основі знань десяткового складу числа: $10+5$, $15-5$, $15-10$;
- додавання одно- та двоцифрового числа, коли сума менша 20: $17+2$, $2+17$;
- додавання одно- та двоцифрового числа, коли сума дорівнює 20: $16+4$, $4+16$;
- віднімання одноцифрового числа від двоцифрового: $19-5$;
- віднімання одноцифрового числа від 20: $20-6$;
- віднімання двоцифрових чисел: $19-14$;
- віднімання двоцифрового числа від 20: $20-14$;

- додавання та віднімання з переходом через розряд: $7+5$, $11-3$.

В процесі вивчення додавання та віднімання в межах 20 учнів навчають практично користуватися переставною властивістю додавання, продовжують знайомити з розв'язуванням простих арифметичних задач на знаходження суми та остачі, а також із задачами на збільшення і зменшення числа на декілька одиниць.

Нумерацію чисел і арифметичні дії з ними в межах 100 розумово відсталі учні вивчають протягом 3, 4, 5 класів.

Під час вивчення нумерації особлива увага звертається на нумерацію круглих десятків (їх утворення, склад, назву, прямий і зворотний рахунок круглими десятками, визначення місця кожного круглого десятка в натуральному ряді круглих десятків, запис круглих десятків за допомогою арифметичних знаків), а також на нумерацію чисел від 21-99 (утворення двоцифрових чисел, їх склад, назву, прямий і зворотних рахунок, місце двоцифрового числа у натуральному ряді чисел, запис двоцифрових чисел за допомогою цифр).

Важливим є формування в учнів усвідомлення значення позиційної системи. Саме розуміння того, що 10 одиниць нижчого розряду утворюють одну одиницю вищого розряду є основою для засвоєння школярами алгоритмів виконання обчислень. Учням слід показати, що лише позиційна система дозволяє повністю використати всі переваги десяткової системи числення.

Навчання розумово відсталих учнів додаванню та відніманню чисел в межах 100 проводиться з наростанням ступеня складності. У цей період новим для школярів є поняття про прийоми додавання та віднімання двоцифрових чисел. Формування усвідомленого виконання операцій над цими числами організовується у певній послідовності: спочатку розглядається обчислення прикладів без переходу, а потім з переходом через розряд.

Під час вивчення додавання та віднімання в межах 100 учні розв'язують приклади з круглими дужками. Використання таких прикладів розпочинається з 3-го класу і триває протягом всього періоду навчання розумово відсталих дітей.

Слід зазначити, що приклади з дужками дозволяють урізноманітнювати навчальний матеріал, а також краще усвідомити учнями залежність між компонентами арифметичних дій.

Одночасно з вивченням чисел розумово відсталих учнів продовжують знайомити з величинами (вартість, довжина, маса, місткість) та одиницями їх вимірювання.

Основою для оволодіння прийомами вимірювання за довжиною, масою, місткістю є ті доматематичні уявлення, якими учні оволодівають у 1-му класі.

При вивченні чисел в межах 100 учнів знайомлять з табличним множенням та діленням. Вивчення зазначених арифметичних дій організовується у два етапи: на першому етапі, у 4 класі, учні вивчають множення чисел 2, 3 і відповідні випадки ділення на рівні частини; на другому, тобто в 5-му класі – множення чисел 4, 5, 6, 7, 8, 9 та ділення на 4, 5, 6, 7, 8, 9. Як і раніше багато уваги приділяється наочній основі та рахунку рівними числовими групами предметів.

Вивчення множення та ділення проводиться паралельно: за таблицею множення одного числа розглядається відповідний випадок ділення. Такий порядок оволодіння даною темою, з одного боку, сприяє кращому запам'ятовуванню учнями результатів таблиці множення, з іншого – полегшує вивчення ділення. Він також допомагає дітям краще зрозуміти зв'язок між цими діями і усвідомити, що множення – це додавання однакових доданків.

Засвоєння таблиць множення та ділення є досить тривалим процесом, тому варто дозволяти учням користуватися готовими таблицями протягом всього часу вивчення множення та ділення у 4 та 5 класах, а деяким учням і протягом всього періоду навчання.

У викладанні математики значне місце займають арифметичні задачі. На цей розділ виділяється майже половина часу, який відводиться на предмет за навчальним планом.

З першого класу розумово відсталих учнів ознайомлюють з поняттям «задача» і двома її типами на знаходження суми і остачі.

Формуванню у школярів поняття «задача» передуює організація вчителем системи вправ з виконання операцій над множинами, що в значній мірі забезпечує чітке усвідомлення учнями суті дій додавання та віднімання.

Враховуючи конкретність наочно-дійового та начно-образного мислення розумово відсталих дітей, доцільно оперувати з такими множинами, які діти можуть тримати в руках.

Перші арифметичні задачі, залежно від використання для їх складання наочного матеріалу, діляться на задачі-драматизації та задачі-ілюстрації. Відповіді на запитання таких задач учні бачать, перераховуючи конкретні предмети або їх зображення. Поступово вони навчаються розв'язувати прості текстові арифметичні задачі. На їх основі учні знайомляться з терміном «задача», структурними компонентами задачі: умовою, числовими даними, запитанням, розв'язком та відповіддю. Прості арифметичні задачі є складовою частиною складених задач, тому формування вмінь розв'язувати прості задачі готує школярів до розв'язання складених.

Особлива увага звертається на розуміння учнями ситуації, яка описується в задачі, встановлення залежностей між числовими даними і шуканим. Для цього проводиться робота над змістом задачі, яка передбачає розбір незрозумілих слів чи виразів в тексті задачі, читання тексту задачі вчителем та учнями, запис умови задачі, повторення її за запитаннями.

Значна увага приділяється пошуку розв'язування задачі, в процесі якого намічається план і послідовність виконання дій. Після аналізу задачі вчитель разом з дітьми з'ясовує, на скільки дій задача, яке перше питання і якою дією можна відповісти на нього. Усно складається послідовність дій і учні приступають до запису розв'язку задачі, який здійснюється у різних формах. У першому класі, коли діти не знають усіх букв алфавіту, запис здійснюється у вигляді арифметичного виразу без найменування, розміщеного посередині рядка. По мірі вивчення букв алфавіту вводиться називання буквою з крапкою в дужках після числа тих предметів, над якими виконувалося обчислення.

Після оволодіння учнями навичками читання, вчитель пропонує записувати дію і пояснювати, що нею знайдено. Вчитель наголошує, що слова, які починаються на голосний, скорочуються до наступного приголосного, що стоїть перед голосним.

При навчанні розв'язуванню задач необхідно використовувати наочний і дидактичний матеріал, власну діяльність, схеми.

Необхідно вчити учнів складанню задач, оскільки самостійне складання і перетворення задач допомагає засвоєнню структурних компонентів задачі та засвоєнню загальних прийомів роботи над арифметичною задачею.

Геометричний матеріал вивчають на уроках математики в початкових класах. Починаючи з 5 класу на вивчення геометричного матеріалу відводять один урок з числа уроків математики, хоча повторення геометричних знань, формування графічних умінь і навичок здійснюється і на інших уроках математики.

Формування геометричних уявлень відіграє значну роль у розвитку вмінь орієнтуватися у просторі, в корекції моторики, а також таких психічних функцій як мислення, пам'ять, увага, уявлення, спостережливість, мовлення.

Поряд з формуванням основних математичних понять, вивченням властивостей чисел і законів арифметичних дій, важливе місце на уроках математики займає формування у розумово відсталих учнів обчислювальних навичок. Вправи з усної лічби є складовою частиною майже кожного уроку математики.

У процесі рахунку розумово відсталі учні удосконалюють навички усної лічби, краще запам'ятовують назви чисел, компоненти і закони арифметичних дій, розвивають вміння розв'язувати прості та складені арифметичні задачі, оволодівають математичною термінологією. Усна лічба сприяє закріпленню знань і забезпечує швидку їх перевірку. Усні обчислення сприяють як розвитку пізнавальних здібностей учнів, так і подоланню їх недоліків. Вправи з усної лічби викликають інтерес збоку учнів не тільки до них, але й до предмету в цілому. Вони урізноманітнюють уроки математики і роблять їх цікавими для розумово відсталих школярів.

Підготовчий клас
(140 годин, 4 години на тиждень)

№ з/п	К-сть	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
1.	54 3	Властивості предметів Поняття про колір. Ознайомлення з основними кольорами спектра, а також з білим і чорним кольорами.	Учень: • називає кольори спектра; • наводить приклади предметів відповідного кольору; • визначає колір предметів; • розпізнає кольори; • вибирає за зразком; • знаходить предмет за кольором.	Розвиток вміння аналізувати, узагальнювати навчальний матеріал. Розвиток вміння працювати за зразком, вказівками вчителя. Розвиток вміння орієнтуватися в способах виконання практичних завдань.
2.	4	Поняття про величину: великий-малий, більший-менший, рівні за величиною (однакові).	Учень: • знає величину предметів; • називає величину предметів; • наводить приклади; • знаходить предмети означеної величини; • вибирає за зразком та словесною інструкцією; • порівнює предмети за величиною на «око», накладанням, прикладанням.	Розвиток фіксуючої та супроводжуючої функції мовлення. Накопичення та засвоєння словникового запасу. Поширення активного словника учнів. Розвиток вміння орієнтуватися у просторі.
3.	3	Високий-низький, вищий-нижчий, однакові висоти.	Учень: • називає розмір предметів;	
4.	3	Широкий-вузький, ширший-вужчий, однакові за шириною.	• наводить приклади предметів означеного розміру; • розпізнає розмір предметів;	Розвиток пізнавального інтересу до предметів та явищ оточуючого середовища.

5.	3	Товстий-тонкий, товщий-тонший, однакової товщини.	знаходить предмети означеного розміру;
6.	3	Довгий-короткий, довший-коротший, однакової довжини.	- вибирає за зразком, словесною інструкцією; - порівнює предмети за розміром; - порівнює два предмети за розміром.
7.	3	Поняття про кількість (порівняння предметних множин): багато-мало, багато-один, небагато-кілька.	Учень: визначає задану кількість предметів;
8.	3	Більше-менше, порівну, стільки ж.	наводить приклади;
9.	3	Взаємнооднозначна відповідність двох предметних множин. Зміна кількості елементів предметної множини.	- знаходить запропоновану кількість предметів; - порівнює дві предметні сукупності шляхом накладання, прикладання; - порівнює предметні сукупності шляхом встановлення взаємнооднозначної відповідності; - порівнює кількість предметів однієї сукупності до і після зміни кількості предметів в її складі.
10.	3	Форма предметів: кругла, квадратна (куля, куб).	Учень: - називає форму предметів; - наводить приклади предметів означеної форми; - визначає форму предметів; - знаходить предмет означеної форми; - вибирає предмети за формою; - обстежує форму предметів зором, дотиком.

11.	2	Просторові уявлення, близько-далеко, ближче-далі, тут-там.	Учень: - розуміє і називає основні положення предметів у просторі, на площині відносно себе, по відношенню один одного; - орієнтується на сторінках зошита.	Розвиток вміння орієнтуватися у просторі, в схемі власного тіла. Розвиток вміння відтворювати просторові відношення предметів та їх частин за словесною інструкцією.
12.	2	Верхній-нижній, вище-нижче. вгорі-внизу,		Розвиток орієнтувальної діяльності. Розвиток активного пізнавального інтересу.
13.	2	Передній-задній, спереду-ззаду. вперед-назад,		Розвиток вміння відтворювати просторові відношення в практичній діяльності.
14.	4	Під, біля, над, між, за, перед, на, в.		Розвиток вміння запам'ятовувати. Розвиток мовлення шляхом накопичення словникового запасу.
15.	3	Поняття про масу: важкий-легкий, важчий-легший.	Учень: - знає масу предметів; - порівнює предмети за масою шляхом зважування їх на долонях.	Розвиток фіксує та супроводжуючої функцій мовлення. Розвиток вміння організовувати власне робоче місце.
16.	3	Часові поняття: вчора, сьогодні, завтра.	Учень: - знає частини доби; - називає частини доби, їх послідовність;	Розвиток вміння орієнтуватися у часі. Розвиток часових уявлень.
17.	3	День, ніч, ранок, вечір. Доба.		

			• визначає частини доби на основі спостереження за ознаками природи.	Накопичення та засвоєння словникового запасу. Розвиток фіксуємого та супроводжуючого мовлення.
18.	4	Геометричні фігури: круг, квадрат, трикутник.	Учень: • називає геометричні фігури; • наводить приклади предметів означеної форми; • розпізнає геометричні фігури; • знаходить означені фігури за зразком і самостійно.	
		II Нумерація та арифметичні дії в межах 5. (1, 2, 3, 4, 5)		
1.	2	Кількісні поняття: багато-мало, багато-один.	Учень: • визначає кількість предметів, зображених на малюнках в межах 5;	Розвиток вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати, доводити, встановлювати причинно-наслідкові залежності та відношення.
2.	3	Число і цифра 1.	• співвідносить кількість реальних предметів з числом і цифрою в межах 5;	
3.	2	Число 2. Утворення числа 2. Взаємнооднозначна відповідність числа і предметної множини.	• знає цифри 1, 2, 3, 4, 5, 0. • лічить елементи множин, які сприймає на слух, дотик, рух в межах 5;	Розвиток вміння запам'ятовувати, розрізняти, виділяти за зразком предмети, множини предметів, групувати їх за певною якісною чи кількісною ознакою.
4.	2	Цифра 2. Співвіднесення числа, цифри і предметної множини.	• здійснює лічбу в прямому і зворотному порядку в межах 5;	Розвиток орієнтувальних дій.
5.	1	Склад числа 2. (складання з двох одиниць, розкладання на дві одиниці).	• називає підсумкове число з допомогою; • визначає місце числа в числовому ряді і відношення між суміжними числами;	Розвиток вмінь орієнтуватися у просторі. Розвиток просторових уявлень.

6.	1	Числовий ряд 1, 2. (Пряма і зворотна лічба).	здійснює порядкову лічбу в межах 5 з допомогою;	Накопичення та засвоєння словникового запасу.
7.	1	Порядкова лічба: перший, другий.	здійснює перетворення множин;	
8.	1	Порівняння чисел 1 і 2.	виконує арифметичні дії додавання та віднімання в межах 5 за зразком, словесною інструкцією на наочному матеріалі;	Поширення активного словника учнів.
9.	2	Кількісні поняття: більше-менше, дорівнює. Знак дорівнює (=), $1=1$; $2=2$.		
10.	2	Поняття про дію додавання. Знак додавання (+). Додавання: $1+1=2$.	- порівнює за кількістю дві групи предметів; - уявляє, що кількість предметів не залежить від їх кольору, розміру;	
11.	2	Поняття про дію віднімання. Знак віднімання (-). Віднімання: $2-1=1$.	- розв'язує задачі на знаходження суми, остачі, виконуючи практичні дії; - записує розв'язування задачі у вигляді прикладу.	
12.	1	Додавання і віднімання в межах 2.		
13.	3	Число і цифра 3. Співвіднесення числа, цифри і предметної множини.		
14.	1	Числовий ряд 1, 2, 3. (Пряма і зворотна лічба).		
15.	1	Порядкова лічба: перший, другий, третій.		
16.	1	Порівняння чисел 1, 2, 3.		
17.	2	Склад числа 3 (1 і 2; 2 і 1; 1, 1 і 1).		
18.	2	Додавання в межах 3 ($2+1$).		
19.	2	Віднімання в межах 3 ($3-1$).		
20.	2	Числовий ряд 1, 2, 3. Додавання і віднімання одиниці в межах 3.		
21.	3	Число і цифра 4. Співвіднесення числа, цифри і предметної множини.		

22.	1	Числовий ряд 1, 2, 3, 4 (Пряма і зворотна числа).	
23.	1	Порядкова лічба: перший, другий, третій, четвертий.	
24.	1	Порівняння чисел 1, 2, 3, 4.	
25.	2	Склад числа 4 (3 і 1, 1 і 3; 2 і 2; 1, 1, 1, 1).	
26.	3	Додавання в межах 4.	
27.	3	Віднімання в межах 4.	
28.	3	Додавання і віднімання в межах 4.	
29.	3	Число і цифра 5. Співвіднесення числа, цифри і предметної множини.	
30.	1	Числовий ряд 1, 2, 3, 4, 5 (Пряма і зворотна лічба).	
31.	1	Порядкова лічба.	
32.	1	Порівняння чисел 1, 2, 3, 4, 5.	
33.	2	Склад числа 5 (4 і 1; 1 і 4; 3 і 2; 2 і 3; 1, 1, 1, 1)	
34.	3	Додавання в межах 5.	
35.	3	Віднімання в межах 5.	
36.	3	Додавання і віднімання в межах 5.	
37.	2	Склад чисел 2, 3, 4, 5.	
38.	1	Порівняння чисел 1, 2, 3, 4, 5.	
39.	3	Додавання і віднімання в межах 5.	
	8	Повторення вивченого матеріалу за рік	
1.	1	Властивості предметів	Учень: • знає колір, величину, масу, розміри, форму предметів; • порівнює предмети за величиною, розміром, масою.
2.	1	Просторові уявлення	Учень:

3.	1	Часові уявлення	● визначає положення предметів у просторі відносно себе та один одного; ● знає слова, що позначають положення предметів у просторі та на площині. Учень: ● знає і називає частини доби, їх послідовність; ● знає і називає дні: вчора, сьогодні, завтра.
4.	1	Нумерація чисел в межах 5.	Учень: ● знає усну і письмову нумерацію.
5.	2	Додавання в межах 5.	Учень: ● розв'язують приклади на додавання в межах 5; ● розв'язують прості задачі на знаходження суми.
6.	2	Віднімання в межах 5.	Учень: ● розв'язують приклади на віднімання в межах 5; ● розв'язують прості задачі на знаходження остачі.

Орієнтовні навчальні досягнення учнів на кінець року:

- знають колір, величину, масу, розміри, форму предметів;
- порівнюють предмети за величиною, розміром, масою «на око», накладанням, прикладанням на долонях;
- визначають форму знайомих предметів;
- знають положення предметів у просторі та на площині відносно себе та один одного; слова, що їх позначають;

- визначають положення предметів у просторі відносно себе, а також розміщують предмети у зазначене положення;
- знають частини доби, їх послідовність; дні: вчора, сьогодні, завтра;
- знають кількісні, порядкові числівники, цифри в межах 5, склад чисел 2, 3, 4, 5;
- вміють писати цифри 1, 2, 3, 4, 5, співвідносити кількість предметів з відповідним числом і цифрою;
- знають назви та знаки арифметичних дій додавання та віднімання;
- перелічують, відлічують предмети, виконують і записують дії додавання та віднімання чисел в межах 5;
- розв'язують задачі на знаходження суми, остачі, виконуючи практичні дії, записують розв'язування задачі у вигляді приклада;
- впізнають, називають, класифікують геометричні фігури.

Орієнтовні показники стану сформованості життєвої компетентності учнів на кінець року:

- здатність проявляти зацікавленість до уроків математики;
- здатність слухати вчителя і виконувати його завдання;
- здатність усвідомлювати правила поведінки в класі, школі;
- здатність працювати у колективі;
- здатність сприймати кількість, простір, величину;
- здатність проводити операції над множинами;
- здатність розпізнавати геометричні фігури.

І клас
(140 годин, 4 години на тиждень)

№ з/п	К-сть	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
	29	Властивості предметів Поняття про величину		

1.	2	Великий – малий, більший – менший, такий же, однакові.	Учень: • називає розмір предметів; • наводить приклади предметів означеного розміру; • знаходить приклади предметів означеного розміру; • вибирає предмети за зразком та за словесною інструкцією; • знає способи порівняння предметів за розміром шляхом накладання, прикладання, вимірювання «на око»; • порівнює два предмети, які відрізняються однією ознакою; • використовує терміни для позначення розмірів предметів при їх порівнянні; • порівнює два, три предмети, які відрізняються однією або кількома ознаками, різними способами.	Розвиток вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати, встановлювати причинно-наслідкові залежності.
2.	2	Довгий – короткий, довший – коротший, такий же, однакової довжини.		Розвиток вміння відтворювати за зразком, словесною інструкцією.
3.	2	Широкий – вузький, ширший – вужчий, такий же, однакової ширини.		Розвиток сприймання на основі практичних дій з предметами.
4.	1	Товстий – тонкий, товщий – тонший, такий же, однакової товщини.		Розвиток просторово-орієнтувальних вмінь.
5.	2	Високий – низький, вищий – нижчий, такий же, однакової висоти.		Накопичення та засвоєння словникового запасу.
6.	2	Поняття маси	Учень:	Розвиток вміння доводити виконання до кінця.
	2	Важкий – легкий, важчий – легший, такий же, однакові, рівні за масою.	• уявляє, що предмет буває важкий або легкий; • порівнює масу двох предметів шляхом зважування їх на долонях; • визначає результати зіставлення предметів за масою словами «важче», «легше»; • класифікує предмети за масою;	Розвиток фіксує та супроводжуючої функції мовлення.

			• розташовує три предмети за їх масою від легкого до важкого і навпаки; • порівнює предмети однакового об'єму, але різної маси. Учень: • визначає означену кількість предметів; • наводить приклади більшої чи меншої кількості; • визначає множини з однаковою кількістю предметів; • складає множини предметів, однакових за кількістю (1-3), які розрізняються однією чи двома ознаками; • порівнює множини прийомом встановлення взаємно однозначного співвіднесення; • урівнює елементи двох предметних сукупностей шляхом збільшення кількості елементів у меншій сукупності чи зменшення їх кількості у більшій сукупності.	
7.	2 2	Поняття про кількість Багато – мало, багато – один, небагато, кілька, більше – менше, стільки ж, порівну.		
8.	12 2	Просторові поняття Близько – далеко, ближче – даліше, поруч, біля, тут, там.	Учень: • розуміє і називає основні напрямки; • визначає розташування предметів у просторі «від себе»; • визначає особисте розташування у просторі відносно інших об'єктів;	Розвиток вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати, класифікувати. Розвиток зорового, слухового, тактильного сприймання кількості предметів.
9.	2	Вгорі – вниз, вище – нижче, на одному рівні.		
10.	2	Спереду, ззаду, справа, зліва		
11.	2	На, в, всередині, за, перед, над, під, напроти, між, в центрі.		
12.	2	Крайній, перший, останній		

13.	2	Перед, після, слідом за, наступний	● визначає положення предметів відносно один одного та по відношенню до площини, на якій вони знаходяться; ● визначає відстань предметів відносно себе, відносно інших предметів; ● використовує терміни, які позначають просторові відношення між предметами; ● орієнтується на сторінках підручника, зошита.	Розвиток вміння орієнтуватися у просторі. Формування просторових уявлень і понять. Формування плануючої функції мовлення. Розвиток супроводжуючого мовлення. Накопичення та засвоєння словникового запасу.
14.	3 1	Часові поняття Ранок, день, вечір, ніч. Доба.	Учень: ● розуміє, що доба складається з ранку, дня, вечора, ночі; ● називає частини доби; ● знає ознаки частин доби; ● визначає частини доби на основі явищ, характерних кожній частині доби;	Розвиток часових уявлень. Розвиток часової орієнтації.
15.	1	Сьогодні, вчора, завтра, післязавтра.	● наводить приклади діяльності, яка відбувається в різні частини доби; ● пояснює значення слів; ● наводить приклади подій, які відбувалися вчора, які відбувалися сьогодні та відбуватимуться завтра; ● використовує в мовленні прислівники: рано, пізно, давно, недавно, тепер.	Формування та розвиток прийомів розумової діяльності. Розвиток вміння порівнювати, узагальнювати навчальний матеріал.
16.	1	Рано, пізно, давно, недавно, тепер		Розвиток вміння організовувати власне робоче місце.
		Порівняння за віком		

17.	1	Старший – молодший.	Учень: ● визначає вік людини – старий – молодий; ● наводить приклади молодшого чи старшого віку; ● порівнює членів сім'ї, людей за віком; ● називає членів сім'ї від молодшого до старшого і навпаки.	
	54	Числа 1, 2, 3, 4, 5, 0. Величини.		
1.	2	Число і цифра 1.	Учень:	Розвиток вміння аналізувати, узагальнювати навчальний матеріал.
2.	1	Міра вартості: монета – 1к.	● утворює число, шляхом прилічування одиниці до попереднього числа;	
3.	2	Число і цифра 2. Взаємнооднозначне співвіднесення числа, цифри і предметної множини.	● називає число, позначає його цифрою;	Розвиток вміння працювати за зразком, вказівками вчителя.
4.	1	Склад числа 2. Монета – 2 к.	● знає місце числа в числовому ряді;	
5.	1	Числовий ряд 1, 2 (пряма і зворотна лічба).	● співвідносить кількість елементів предметної сукупності, числа і цифри;	Розвиток вміння орієнтуватися в способах виконання практичних завдань.
6.	1	Порядкова лічба: перший, другий	● усвідомлює кількісні та порядкові відносини натурального ряду чисел;	Розвиток просторових уявлень та просторової орієнтації.
7.	1	Порівняння чисел 1 і 2.	● рахує в прямому і зворотному порядку, від заданого до заданого числа;	Накопичення та засвоєння словникового запасу.
8.	1	Кількісні поняття: більше, менше, дорівнює. Знак дорівнює «=» ($1=1$; $2=2$)	● встановлює відносини рівності та нерівності між предметними множинами і числами (більше, менше, рівно);	Розвиток фіксує та супроводжуючого мовлення.
9.	1	Поняття про дію додавання. Знак додавання ($1+1=2$)	● визначає склад чисел;	
10.	1	Поняття про дію віднімання. Знак віднімання ($2-1=1$)	● розуміє сутність арифметичних дій додавання та віднімання (при	Розвиток вміння запам'ятовувати.
11.	1	Додавання та віднімання в межах 2. Круг (розпізнавання, обведення шаблону).		
12.	2	Число і цифра 3. Взаємнооднозначне співвіднесення числа, цифри і предметної множини.		Розвиток вміння організовувати власне робоче місце.

13.	1	Числовий ряд 1, 2, 3 (пряма і зворотна лічба)	додаванні – кількість збільшується, при відніманні – кількість зменшується);	Розвиток моторики.
14.	1	Порядкова лічба: перший, другий, третій. Трикутник (розпізнавання, складання з трьох паличок).	• складає приклади за зразком; • розв'язує приклади; • розпізнає монети вартістю 1 копійка, 2 копійки, 5 копійок;	
15.	1	Порівняння чисел: 1, 2, 3.	• розпізнає геометричну фігуру (круг, трикутник, квадрат) серед інших геометричних фігур;	
16.	2	Склад числа 3 (1 і 2; 2 і 1; 1, 1, 1)	• називає геометричну фігуру (круг, трикутник, квадрат);	
17.	2	Додавання в межах 3. Трикутник (розпізнавання, обведення шаблону).	• знаходить означену фігуру за зразком;	
18.	2	Віднімання в межах 3. Креслення трикутників за даними точками.	• обводить шаблони круга геометричних фігур;	
19.	1	Додавання і віднімання в межах 3.	• складає геометричні фігури з лічильних паличок за зразком;	
20.	2	Число і цифра 4. Взаємнооднозначне співвіднесення числа, цифри і предметної множини.	• визначає форму предметів, форму деталей предметів (будинки, ялинка).	
21.	1	Числовий ряд 1 – 4. Пряма і зворотна лічба. Круг.		
22.	1	Порядкова лічба: перший, другий, третій, четвертий.		
23.	1	Порівняння чисел 1 – 4. Трикутник.		
24.	2	Склад числа 4: 3 і 1; 1 і 3; 2 і 2.		
25.	1	Додавання в межах 4.		
26.	1	Віднімання в межах 4.		
27.	1	Додавання та віднімання в межах 4. Квадрат (розпізнавання, складання з паличок).		

28.	2	Число і цифра 5. Взаємнооднозначне співвіднесення числа, цифри, предметної множини.	
29.	1	Числовий ряд. Пряма і зворотна лічба. Порядкова лічба.	
30.	1	Порівняння чисел 1, 2, 3, 4, 5. Знак більше ($>$), менше ($<$).	
31.	2	Склад числа 5 (4 і 1; 1 і 4; 3 і 2; 2 і 3). Монета – 5 к.	
32.	2	Додавання в межах 5. Квадрат.	
33.	2	Віднімання в межах 5.	
34.		Додавання і віднімання в межах 5. Креслення квадрата за даними точками.	
35.	1	Поняття про арифметичну задачу: умова, запитання, розв'язання, відповідь задачі. Таблиця додавання та віднімання в межах 5.	Учень: • виділяє структурні компоненти арифметичної задачі; • здійснює аналіз умови; • встановлює зв'язки між даними та шуканим; • вибирає арифметичну дію; • записує розв'язання задачі у вигляді арифметичного прикладу та її відповідь; • знає таблицю додавання та віднімання в межах 5.

36.	2	Знаходження суми двох чисел. Прості задачі на знаходження суми. Прямокутник (розпізнавання, складання з паличок).	Учень: • диференціює складові компоненти задачі (умова, числові дані запитання); • переказує умову задачі; • називає дані; • повторює запитання; • вибирає необхідну дію на знаходження суми або остачі; • записує дію задачі у вигляді математичного виразу по середині рядка; • записує відповідь; • називає геометричну фігуру – прямокутник;
37.	2	Знаходження остачі. Прості задачі на знаходження остачі. Креслення прямокутника за допомогою трафарету.	• знаходить означену фігуру за зразком; • креслить прямокутник за допомогою трафарету.
38.	1	Число і цифра 0.	Учень:
39.	1	Нуль як результат дії віднімання ($2-2=0$).	• утворює число 0, називає його; • записує цифру 0;
40.	1	Нуль як (доданок) компонент дії додавання.	• знає місце 0 в числовому ряді; • розуміє, що 0 – найменше число в числовому ряді;
41.	1	Нуль як компонент дії віднімання ($5-0=5$)	• порівнює 0 з числами 1, 2, 3, 4, 5 за величиною; • розв'язує арифметичні приклади з 0, як доданком, 0 – як від'ємником (вчитель не використовує назви компонентів арифметичних дій).
	51	Числа 6, 7, 8, 9, 10. Величини.	

1.	2	Число і цифра 6. Точка. Пряма і крива лінії. Креслення прямих за допомогою лінійки.	Учень:	Розвиток вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати, встановлювати причинно-наслідкові залежності, встановлювати відповідність між елементами множини.
2.	1	Числовий ряд. Порядкова лічба.	• утворює, називає та записує числа 6, 7, 8, 9;	Розвиток вміння працювати за зразком, за вказівками вчителя.
3.	1	Порівняння чисел 1 – 6.	• розуміє, що нове число утворюється шляхом прилічування одиниці;	Розвиток фіксує та супроводжуючої функції мовлення.
4.	2	Склад числа 6.	• співвідносить кількість, число і цифру;	Накопичення та засвоєння словникового запасу.
5.		Додавання в межах 6. Назва компонентів у мовленні вчителя.	• знає місце числа в числовому ряду, «сусідів числа»;	Поширення активного словника учнів.
6.	2	Віднімання в межах 6. Пряма лінія. Крива лінія.	• рахує в прямому і зворотному порядку;	Розвиток вміння орієнтуватися у просторі.
7.	1	Додавання і віднімання в межах 6.	• визначає підсумкове число, загальну кількість предметів (відповідає на запитання «скільки?»)	Розвиток просторових уявлень і понять.
8.	2	Число і цифра 7.	• та визначає номер предмету по-порядку (відповідає на запитання «котрий?»);	Розвиток вміння орієнтуватися у часі.
9.	1	Числовий ряд. Порядкова лічба.	• порівнює числа за величиною;	Розвиток часових уявлень і понять.
10.	1	Порівняння чисел 1 – 7.	• знає склад чисел 6, 7, 8, 9;	Розвиток моторики.
11.	2	Склад числа 7.	• розв'язує арифметичні приклади на додавання та віднімання шляхом прилічування та відлічування однієї та декількох одиниць;	
12.	2	Додавання в межах 7.	• розуміє, що додавати можна до будь-якого числа, віднімати від більшого менше;	
13.	2	Віднімання в межах 7.	• розв'язувати арифметичні задачі на знаходження суми та остачі за допомогою предметної та ілюстративної наочності;	
14.	1	Додавання і віднімання в межах 7.		
15.	2	Число і цифра 8. Взаємнооднозначне співвіднесення числа, цифри, предметної множини. Побудова прямої, що проходить через одну точку.		

16.	1	Числовий ряд 1 – 8. Пряма і зворотна лічба. Порядкова лічба.	• креслить пряму лінію із заданої точки за допомогою лінійки; • креслить пряму лінію через одну точку.	Розвиток практичної орієнтації, в оточуючому середовищі.
17.	1	Порівняння чисел 1 – 8.		
18.	1	Склад числа 8 (7 і 1; 1 і 7; 6 і 2; 2 і 6; 5 і 3; 3 і 5; 4 і 4)		
19.	2	Додавання в межах 8.		
20.	2	Віднімання в межах 8.		
21.	1	Додавання та віднімання в межах 8. Точка. Пряма лінія. Креслення прямих ліній, що проходять через одну точку.		
22.	2	Число і цифра 9. Взаємнооднозначне співвіднесення.		
23.	1	Числовий ряд 1 – 9. Порядкова лічба.		
24.	1	Порівняння чисел 1 – 9.		
25.	1	Склад числа 9 (8 і 1; 1 і 8; 7 і 2; 2 і 7; 6 і 3; 3 і 6; 5 і 4; 4 і 5). Пряма. Креслення прямої.		
26.	2	Додавання в межах 9.		
27.	2	Віднімання в межах 9.		
28.	1	Додавання та віднімання в межах 9. Пряма. Креслення прямих через одну точку.		
29.	2	Число 10. Утворення. Запис. Взаємнооднозначне співвіднесення числа і предметної множини. Монета – 10 копійок.	Учень: • утворює, називає і записує число 10; • визначає місце в числовому ряді; • рахує одиницями, двійками в прямому і зворотному порядку від заданого до заданого числа в межах 10; • знає склад чисел в межах 10;	Розвиток вміння встановлювати причинно-наслідкові залежності.
30.	1	Числовий ряд 1-10. Порядкова лічба.		Розвиток вміння встановлювати відповідність між елементами множини.
31.	1	10 – один десяток. Порівняння одиниці і одного десятка.		Розвиток вміння працювати за зразком, за вказівками вчителя.

32.	1	Порівняння чисел в межах 10. Точка. Пряма. Креслення прямої через дві точки.	• диференціює поняття «десять одиниць» та «один десяток»; • визначає порядковий номер предмета; • порівнює числа за величиною за допомогою знаків $>$, $<$, $=$; • розв'язує приклади на додавання та віднімання в межах 10; • розв'язує приклади на знаходження невідомого компонента дії додавання і віднімання; • розуміє переставну властивість додавання і користується нею; • знає таблиці додавання та віднімання в межах 10; • розв'язує прості арифметичні задачі на знаходження суми та остачі; • вибирає монету вартістю 10 копійок; • диференціює монети 1 копійка, 2 копійки, 5 копійок, 10 копійок за розміром, кольором і вартістю; • здійснює заміну і розмін монет; • креслить пряму лінію через одну і дві точки за допомогою лінійки.	Розвиток супроводжуючої функції мовлення.
33.	2	Склад числа 10 (з двох числових груп, з двох чисел).		Накопичення та засвоєння словникового запасу.
34.	2	Додавання в межах 10. Переставна властивість додавання.		Поширення активного словника учнів.
35.	2	Віднімання в межах 10.		Розвиток просторових уявлень і понять.
36.	1	Додавання та віднімання в межах 10. Таблиці додавання та віднімання в межах 10.		Розвиток просторової орієнтації.
	6	Повторення вивченого матеріалу за рік.		Розвиток вміння організовувати власне робоче місце.
1.	1	Нумерація в межах 10. Точка. Пряма, крива лінії.	Учень: • утворює, читає, записує, порівнює числа в межах 10, користується знаками $>$, $<$, $=$;	Розвиток вміння орієнтуватися в способах виконання практичного завдання.

2.	2	Додавання в межах 10. Креслення прямої через одну точку за допомогою лінійки.	● рахує в межах 10 в прямому, зворотному порядку, від заданого до заданого числа;	Розвиток вміння працювати за зразком та словесною інструкцією, з коментуванням власних дій.
3.	2	Віднімання в межах 10. Креслення прямої через дві точки за допомогою лінійки.	● читає, записує, приклади на додавання та віднімання в межах 10;	
4.	1	Додавання та віднімання в межах 10.	● виконує дії додавання та віднімання; ● визначає склад чисел в межах 10; ● розпізнає умову, запитання, числові дані, розв'язання і відповідь задачі; ● розв'язує прості арифметичні задачі на знаходження суми та остачі; ● креслить пряму лінію через одну та дві точки.	

Орієнтовні навчальні досягнення учнів на кінець року:

- порівнюють предмети, групи предметів, кількість рідини, сипучих речовин;
- утворюють, записують, порівнюють числа в межах 10, користуються знаками і позначеннями: $>$, $<$, $+$, $-$, $=$;
- вміють рахувати в межах 10 в прямому і зворотному порядку, від заданого до заданого числа;
- визначають склад чисел в межах 10;
- читають і записують приклади на додавання та віднімання в межах 10;
- виконують дії додавання та віднімання в межах 10;
- розпізнають монети: 1 к., 2 к., 5 к., 10 к.;
- розпізнають умову, запитання, числові дані, розв'язання і відповідь задачі;

- розпізнають, називають і відрізняють геометричні фігури: круг, трикутник, квадрат, прямокутник;
- креслять пряму лінію за допомогою лінійки.

Орієнтовні показники стану сформованості життєвої компетентності учнів на кінець року:

- здатність проявляти інтерес до уроків математики;
- здатність розуміти і усвідомлювати вимоги вчителя;
- здатність працювати в колективі;
- здатність працювати з підручником, з зошитом з математики, з наочністю;
- здатність користуватися прийомом порівняння множин шляхом накладання і прикладання;
- здатність усвідомлювати кількісні, просторові та часові уявлення;
- здатність усвідомлено рахувати, позначати числа цифрами, виконувати арифметичні дії додавання та віднімання на предметно-практичній основі в межах програмного матеріалу;
- здатність розпізнавати, називати і відрізняти геометричні фігури.

II клас

(140 годин, 4 години на тиждень)

№ з/п	К-сть	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
1.	6 1	I Нумерація в межах 10 (повторення) Утворення, читання і запис чисел першого десятка. Точка.	Учень: • вміє утворювати, читати і записувати числа першого десятка; • вміє зображувати точки.	Розвиток вміння аналізувати навчальний матеріал, порівнювати, діяти за аналогією.

2.	2	Пряма і зворотна лічба по одному, двійками, трійками від заданого до заданого числа. Місце числа в числовому ряду. Пряма лінія. Креслення прямої за допомогою лінійки.	Учень: • називає числа від 1 до 10; • співвідносить число з цифрою та відповідною множиною; • визначає місце числа в числовому ряду; • лічить у прямому та зворотному порядку одиницями, двійками, трійками від заданого до заданого числа; • вміє користуватися лінійкою, креслить пряму лінію за допомогою лінійки.	Розвиток вміння працювати за зразком і вказівками вчителя з коментуванням власних дій. Розвиток вміння орієнтуватися в способах виконання навчального завдання. Розвиток вміння запам'ятовувати навчальний матеріал. Розвиток мовлення, моторики. Розвиток просторової орієнтації, просторових уявлень. Розвиток вміння організовувати своє робоче місце.
3.	1	Порядкова лічба	Учень: • визначає порядковий номер предметів, що переміщуються; • відповідає на запитання «котрий?».	
4.	2	Порівняння чисел за величиною, знаки $>$, $<$, $=$.	Учень: • встановлює взаємно однозначну відповідність між елементами множин; • знає, що числа в числовому ряду перед даним числом, менше даного; • знає, що числа в числовому ряду після даного більше даного; • порівнює числа за величиною;	

		23 Додавання і віднімання в межах 10. 1. 2 Склад чисел першого десятка (7- це 1 і 6, 6 і 1, 2 і 5, 5 і 2, 4 і 3, 3 і 4). 2. 3 Додавання в межах 10. назва компонентів і результату дії додавання. Переставний закон додавання. Побудова прямої, що проходить через одну точку. 3. 3 Віднімання в межах 10. Назва компонентів і результату дії віднімання. 4. 1 Нуль як компонент дії додавання. Побудова прямих, що проходять через одну точку.	• використовує знаки $>$, $<$, $=$ в процесі порівняння чисел. Учень: • знає склад чисел першого десятка. Учень: • знає назви компонентів і результату дії додавання; • знає прийоми додавання чисел першого десятку; • знає переставну властивість додавання; • розв'язує приклади на додавання в межах 10; • розв'язує прості арифметичні задачі на знаходження суми чисел; • креслить пряму лінію за допомогою лінійки, що проходить через одну точку. Учень: • знає назви компонентів і результату дії віднімання; • знає прийоми віднімання чисел першого десятку; • розв'язує приклади на віднімання в межах 10; • розв'язує прості арифметичні задачі на знаходження остачі. Учень: • розв'язує приклади на додавання, коли один з доданків дорівнює 0;	Розвиток вміння аналізувати, порівнювати початковий матеріал, працювати з коментуванням власних дій. Розвиток вміння орієнтуватися в способах виконання практичних завдань. Розвиток вміння працювати за зразком і вказівками вчителя, таблицями. Розвиток вміння орієнтуватися в оточуючій дійсності. Розвиток моторики, збагачення словника.
--	--	---	---	---

5.	1	Нуль як компонент дії віднімання.	• креслить пряму лінію, що проходить через одну точку з допомогою лінійки. Учень: • розв'язує приклади на віднімання, в яких число 0 – від'ємник.
6.	2	Міри вартості. Монети: 1 к., 2 к., 5 к., 10 к. Розмін грошей. Заміна кількох монет однією.	Учень: • розрізняє монети вартістю 1 к., 2 к., 5 к., 10 к.; • розмінює гроші; • замінює кілька монет однією.
7.	2	Знаходження невідомого доданка способом підбору. Побудова прямої, яка проходить через дві точки за допомогою лінійки.	Учень: • знає склад числа; • розв'язує приклади з невідомим доданком способом підбору; • креслить пряму, яка проходить через дві точки, за допомогою лінійки.
8.	3	Знаходження невідомого зменшуваного способом підбору.	Учень: • знає склад числа; • розв'язує приклади з невідомим зменшуваним способом підбору.
9.	3	Знаходження невідомого від'ємника способом підбору.	Учень: • знає склад числа; • розв'язує приклади з невідомим від'ємником способом підбору.
10.	3	Додавання і віднімання в межах 10.	Учень: • розв'язує приклади на додавання та віднімання в межах 10; • розв'язує прості арифметичні задачі на знаходження суми та остачі.
25		Нумерація в межах 20.	

1.	2	Утворення числа 11. Десятковий склад. Промінь. Зображення його.	Учень: - розуміє утворення одного десятку; - диференціює поняття «десять одиниць» і «один десяток»;	Розвиток вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати навчальний матеріал.
2.	2	Утворення числа 12. Десятковий склад. Відрізок. Креслення відрізків.	- розуміє утворення чисел в межах 20; - записує і читає числа в межах 20; - рахує в межах даного числа в прямому і зворотному порядку, від заданого до заданого числа в межах 20;	Розвиток вміння працювати за зразком, вказівками вчителя, з коментуванням власних дій.
3.	2	Утворення числа 13. Десятковий склад. Креслення відрізка більшого за даний («на око»)	знає місце даного числа в числовому ряді в межах 20;	Розвиток вміння самостійно виконувати практичні завдання.
4.	2	Утворення числа 14. Десятковий склад. Креслення відрізка меншого за даний («на око»).	усвідомлює десятковий склад числа;	Розвиток вміння аналізувати, планувати, контролювати власну діяльність.
5.	2	Утворення числа 15. Десятковий склад.	- пояснює значення кожної цифри в числі; - встановлює відповідність між числом, цифрою і множиною;	Розвиток мовлення, збагачення словника.
6.	2	Утворення числа 16. Десятковий склад.	порівнює числа в межах 20 за допомогою знаків $>$, $<$, $=$;	Розвиток просторових уявлень, просторової орієнтації.
7.	2	Утворення числа 17. Десятковий склад.	розв'язує приклади на додавання та віднімання, які засновані на знанні властивостей натурального ряду чисел та десяткового складу чисел;	Розвиток вміння організовувати власне робоче місце.
8.	2	Утворення числа 18. Десятковий склад. Міри довжини. Сантиметр. Позначення – см.	- розв'язує прості арифметичні задачі; - розуміє і використовує терміни «одноцифрові» та «двоцифрові» числа.	

9.	2	Утворення числа 19. Десятковий склад. Сантиметр. Вимірювання довжини відрізка.	
10.	2	Числовий ряд 1-20. Місце числа в числовому ряді.	
11.	1	Порядкова лічба.	Учень: • визначає порядковий номер предметів, що перелічуються; • відповідає на запитання «котрий?».
12.	2	Порівняння чисел за величиною. Креслення відрізка заданої довжини.	Учень: • знає і використовує правила: всі числа, які стоять в числовому ряду зліва від даного числа, менше його, всі числа в числовому ряду справа від даного – більше його.
13.	2	Числа одноцифрові та двоцифрові.	Учень: • розуміє поняття «число» і «цифра»; • розуміє і використовує поняття «одноцифрові» та «двоцифрові» числа.
	74	Додавання і віднімання в межах 20 без переходу через десяток.	

1.	2	Додавання і віднімання 1 (15+1; 1+15; 18-1). Сантиметр. Креслення відрізка коротшого (меншого) за даний.	Учень: - знає нумерацію в межах 20; - розуміє значення цифр у числі; - визначає місце числа в натуральному ряді чисел; - розв'язує приклади на додавання та віднімання, які засновані на знанні властивостей натурального ряду чисел та десяткового складу чисел; - розв'язує приклади на додавання і віднімання в межах 20; - пояснює розв'язання прикладів; - креслить відрізок, коротший за даний.	Розвиток вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати, навчальний матеріал. Розвиток вміння діяти за аналогією. Розвиток вміння працювати за зразком, вказівками вчителя, з коментуванням власних дій. Розвиток вміння орієнтуватися в способах виконання навчального завдання шляхом розвитку вміння аналізувати, планувати і контролювати власну діяльність.
2.	2	Додавання одноцифрового числа до 10 (10+4; 4+10)		
3.	2	Віднімання від двоцифрового числа одиниць (16-6). Сантиметр. Креслення відрізка більшого від даного.		
4.	2	Віднімання від двоцифрового числа 10 (15-10)		
5.	3	Додавання та віднімання в межах 20. Приклади на 2 дії. Креслення двох і кількох відрізків, однакових за довжиною.	Учень: - вміє додавати та віднімати в межах 20; - розв'язує приклади на 2 арифметичні дії; - розв'язує прості та складені арифметичні задачі (на 2 дії); - креслить два та кілька відрізків, однакових за довжиною.	Розвиток вміння запам'ятовувати. Розвиток просторових уявлень та понять. Розвиток просторової орієнтації. Розвиток часових уявлень та понять.
6.	1	Час. Одиниця часу – доба.	Учень: - знає частини доби, їх послідовність; - знає і називає одиницю часу – доба.	
7.	1	Тиждень – сім діб. Дні тижня.	Учень: знає кількість днів у тижні;	

8.	3	Збільшення числа на кілька одиниць.	• послідовно називає дні тижня.	
9.	3	Зменшення числа на кілька одиниць.	Учень:	
10.	3	Диференціація понять «збільшення на», «зменшення на».	• розуміє вирази «збільшення на...», «зменшення на...»; • пояснює обрану дію («збільшити на...» передбачає виконання дії додавання, «зменшити на...» - дію віднімання) з допомогою вчителя; • диференціює поняття «збільшення на», «зменшення на»; • розв'язує прості арифметичні задачі на різницеve відношення.	
11.	3	Дециметр. Вимірювання довжини відрізка (1 дм, 2 дм). Креслення рівних відрізків, однакової довжини.	Учень: • розуміє значення цифр на лінійці; • знає, що 1 дм = 10 см; • вимірює відрізки, довжиною 1 дм, 2 дм; • креслить відрізки.	
12.	3	Додавання та віднімання іменованих чисел, одержаних при вимірюванні однією мірою. Креслення відрізків.	Учень: • розв'язує приклади на додавання та віднімання в межах 20 (вивченні випадки); • знає назви одиниць довжини (см, дм); • розв'язує приклади на додавання та віднімання чисел, одержаних при вимірюванні однією мірою; • креслить відрізки.	Розвиток вміння працювати за зразком, з коментуванням власних дій. Розвиток вміння порівнювати, узагальнювати навчальний матеріал, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.
13.	2	Додавання одно- та двоцифрового, коли сума менша 20 (17+2, 2+17). Креслення рівних відрізків, однакової довжини.	Учень: • знає десятковий склад числа в межах 20; • знає склад чисел в межах 10;	Розвиток вміння аналізувати, планувати і контролювати власні дії. Розвиток вміння самостійно виконувати практичні завдання. Розвиток просторової орієнтації, просторових уявлень та понять.

14.	3	Додавання одно- та двоцифрового числа, коли сума дорівнює 20 ($16+4$; $4+16$). Прямий кут. Вміння відшукати і назвати.	- розв'язує приклади на додавання без переходу через розряд; - пояснює розв'язання; - креслить рівні відрізки. Учень: - знає десятковий склад чисел в межах 20; - знає склад чисел в межах 10; - розв'язує приклади на додавання без переходу через розряд; - пояснює розв'язання; - знає назву кута, вміє відшукати прямий кут і назвати його.
15.	1	Нуль як компонент дії додавання. Прямий кут. Креслення.	Учень: - знає десятковий склад чисел в межах 20; - знає склад чисел в межах 10; - розв'язує приклади з 0, як компонентом дії додавання; - пояснює розв'язання прикладів з 0, як компонентом дії додавання; - креслить прямий кут за допомогою косинця.
16.	3	Віднімання одноцифрового числа від двоцифрового.	Учень: - знає десятковий склад чисел в межах 20; - знає склад чисел в межах 10; - розв'язує приклади на віднімання одноцифрового числа від двоцифрового; - пояснює розв'язання.
17.	3	Віднімання одноцифрового числа від 20 ($20-6$).	Учень:

		Гострий кут. Вміння відшукати і назвати.	• знає десятковий склад чисел в межах 20; • знає склад чисел в межах 10; • розв'язує приклади виду 20-6; • пояснює розв'язання прикладів; • знає назву кута – гострий; • вміє відшукати і назвати гострий кут.	
18.	1	Нуль як компонент дії віднімання. Гострий кут. Креслення гострих кутів.	Учень: • розв'язує приклади з 0, як компонентом дії віднімання; • пояснює розв'язання прикладів з нулем як компонентом дії віднімання; • креслить гострі кути.	
19.	3	Додавання та віднімання одно- та двоцифрового числа. Приклади на дві дії. Креслення гострих кутів. Порівняння гострого кута з прямим способом накладання, «на око».	Учень: • розв'язує приклади на додавання та віднімання одно- та двоцифрового числа на 2 дії; • пояснює розв'язання прикладів; • розв'язує прості арифметичні задачі на знаходження суми, остачі; встановлення різницевих відношень; • порівнює гострий кут з прямим способом накладання, «на око».	Розвиток вміння аналізувати, планувати і контролювати власні дії. Розвиток вміння порівнювати, узагальнювати навчальний матеріал. Розвиток вміння працювати за зразком, вказівками вчителя, з коментуванням власних дій.
20.	3	Віднімання двоцифрових чисел (19-14) Тупий кут. Відшукування, показ, називання сторін і вершин. Креслення тупих кутів.	Учень: • розв'язує і пояснює приклади на віднімання двоцифрових чисел; • відшукує, показує і називає перший кут, його елементи – вершину, сторони;	Розвиток вміння запам'ятовувати. Розвиток просторової орієнтації. Розвиток просторових уявлень та понять.

21.	3	Віднімання двоцифрового числа від 20 (20-14). Креслення тупих кутів. Порівняння з прямим кутом.	• креслить тупі кути. Учень: • розв'язує приклади на віднімання виду 20-14; • пояснює розв'язання прикладів; • креслить тупі кути; • порівнює тупий кут з прямим.
22.	3	Додавання та віднімання в межах 20. Прямокутник. Сторони. Кути.	Учень: • розв'язує приклади на додавання та віднімання в межах 20 без переходу через розряд; • знає назву геометричної фігури; • визначає елементи фігури – сторони, кути та їх кількість.
23.	3	Додавання одно- та двоцифрового числа. Назва компонентів і результату дії додавання. Прямокутник. Креслення за даними вершинами.	Учень: • знає одно- та двоцифрові числа; • називає компоненти і результат дії додавання; • креслить прямокутник за даними вершинами.
24.	1	Нуль як компонент додавання	Учень: • розв'язує приклади з нулем як компонентом додавання.
25.	3	Віднімання одноцифрового числа від двоцифрового. Назва компонентів і результату дії віднімання. Квадрат. Сторони. Кути.	Учень: • розв'язує приклади на віднімання одноцифрового числа від двоцифрового; • знає і називає компоненти та результат дії віднімання; • знає назву геометричної фігури – квадрат; • визначає елементи квадрата – сторони, кути та їх кількість.

26.	3	Віднімання одноцифрового числа від 20. Квадрат. Креслення за даними вершинами.	Учень: - розв'язує приклади на віднімання одноцифрового числа від 20; - пояснює розв'язання прикладів; - креслить квадрат за даними вершинами.	
27.	1	Нуль як компонент дії віднімання. Порівняння квадрата і прямокутника	Учень: - розв'язує приклади з нулем як компонентом дії віднімання; - пояснює розв'язання прикладів; - відрізняє квадрат від прямокутника.	
28.	1	Маса. Одиниця маси – кілограм.	Учень: - має уявлення про масу предмета; - ознайомлений з мірою маси – кілограмом; - записує одиницю маси – кг.	
29.	3	Віднімання двоцифрових чисел. Трикутник. Сторони. Кути.	Учень: - розв'язує приклади на віднімання двоцифрових чисел; - знає назву геометричної фігури – трикутник; - називає і показує елементи трикутника – сторони, кути та їх кількість.	
30.	3	Віднімання двоцифрового числа від 20. Трикутник. Креслення за даними вершинами.	Учень: - розв'язує приклади на віднімання виду 20-12; - пояснює розв'язання прикладів; - креслить трикутник за даними вершинами.	
31.	1	Час. Одиниця часу – доба, 7 діб – тиждень. Дні тижня.	Учень: знає одиницю часу – доба;	Розвиток часових уявлень і понять, вмінь орієнтуватися у часі.

32.	2	Одиниця часу – година. Визначення часу за годинником з точністю до 1 години.	• називає послідовно дні тижня; • знає кількість днів у тижні. Учень: • знає одиницю часу – годину; • знає будову годинника, визначає час за годинником з точністю до 1 години з допомогою вчителя.	
1.	12 2	Повторення вивченого за рік Нумерація в межах 20. Кути. Вершина, сторони.	Учень: • називає числа від 1 до 20; • рахує в межах 20 в прямому, зворотному порядку, від заданого до заданого числа, рівними числовими групами; • знає місце числа в числовому ряду; • порівнює числа за величиною в межах 20; • співвідносить число, цифру і множину; • розкладає двоцифрові числа на десятки і одиниці; • розрізняє кути: прямий, гострий, тупий; • називає і показує елементи кута; • креслить кути.	Розвиток вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати навчальний матеріал. Розвиток вміння доводити, діяти за аналогією. Розвиток вміння орієнтуватися в способах виконання навчального завдання. Розвиток вміння самостійно виконувати практичні завдання. Розвиток просторового орієнтування. Розвиток просторових уявлень і понять. Розвиток моторики. Розвиток мовлення, збагачення словника.

2.	4	Додавання та віднімання в межах 20. Прямокутник. Квадрат. Трикутник.	Учень: - розв'язує приклади на додавання та віднімання в межах 20 без переходу через розряд; - пояснює розв'язання прикладів; - використовує переставну властивість додавання; - знає назви геометричних фігур; - називає і показує елементи геометричних фігур.	
3.	2	Міри вартості. Монети. Розмін. Заміна.	Учень: - розрізняє монети вартістю 1 к., 2 к., 5 к., 10 к.; - замінює одні монети іншими; - розмінює монети; - розуміє, що 20 к. це 2 монети по 10 к.	
4.	2	Міри довжини. Одиниця довжини – сантиметр, дециметр (1 дм = 10 см).	Учень: - знає, називає одиниці вимірювання довжини – сантиметр і дециметр; - знає позначення одиниць вимірювання довжини - см, дм і користується ними; - знає співвідношення 1 дм = 10 см.	
5.	2	Міри часу – доба. Тиждень – 7 діб. Дні тижня. Година.	Учень: - знає міри часу: доба, тиждень, година; - знає кількість днів у тижні і послідовно називає їх; - називає, який день був вчора, який буде завтра, який день сьогодні з допомогою вчителя;	Розвиток фіксуючої, супроводжуючої та плануючої функції мовлення. Розвиток часових уявлень та понять.

			• визначає час за годинником з точністю до 1 години з допомогою вчителя.	
--	--	--	--	--

Орієнтовні навчальні досягнення учнів на кінець року:

- утворюють, читають, записують, порівнюють числа в межах 20;
- рахують в межах 20 в прямому і зворотному порядку, від заданого до заданого числа, рівними числовими групами;
- визначають десятковий склад числа;
- читають і записують приклади на додавання та віднімання в межах 20 без переходу через розряд;
- виконують дії додавання та віднімання в межах 20 без переходу через розряд;
- розв’язують приклади на одну арифметичну дію;
- розв’язують прості арифметичні задачі на знаходження суми, остачі, які мають відношення «менше на...», «більше на...»;
- користуються позначеннями: см, дм, год.;
- вимірюють за допомогою лінійки довжину відрізка в сантиметрах, дециметрах;
- вміють будувати відрізок даної довжини;
- вміють креслити трикутник, прямокутник, квадрат за даними вершинами;
- називають, розпізнають, креслять кути: прямий, гострий, тупий;
- називають порядок днів тижня, кількість діб у тижні;
- вміють розрізняти стрілки годинника, визначати час у годинах.

Орієнтовні показники стану сформованості життєвої компетентності учнів на кінець року:

- здатність самостійно організовувати власне робоче місце;
- здатність розуміти і користуватися обчислювальними прийомами;
- здатність виконувати арифметичні дії додавання та віднімання на предметно-практичній основі в межах 20 на предметно-практичній основі;
- здатність орієнтуватися на площині та у просторі;
- здатність розв'язувати прості арифметичні задачі в межах програмного матеріалу;
- здатність порівнювати предмети оточуючої дійсності з геометричними фігурами.

III клас
(140 годин, 4 години на тиждень)

№ з/п	К-сть	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
1.	5 1	I Нумерація в межах 20 (повторення) Утворення чисел другого десятка. Десятковий склад чисел. 10 одиниць – 1 десяток, 20 одиниць – 2 десятки. Порівняння: 1, 2 десятки – 1, 2 одиниці. Точка. Пряма і крива. Креслення.	Учень: • утворює, читає і записує числа, які складаються з круглих десятків, десятка та одиниць; • рахує в прямому і зворотному порядку одиницями та рівними числовими групами; • визначає десятковий склад числа; • встановлює відношення між числами; • розв'язує прості та складні (на 2 дії) арифметичні задачі; • орієнтується на аркуші паперу; • креслить прямі, криві лінії, зображує точки.	Розвиток вміння аналізувати навчальний матеріал, порівнювати, знаходити причинно-наслідкові зв'язки, доводити, діяти за аналогією. Розвиток вміння працювати за зразком і вказівками вчителя, з коментуванням власних дій. Розвиток просторові орієнтації.
2.	1	Число і цифра. Одно- і двоцифрові числа. Кількість цифр і чисел.	Учень: • знає і називає одноцифрові та двоцифрові числа;	

		Побудова прямої, яка проходить через одну точку.	● визначає найбільше та найменше число в кожному розряді; ● встановлює співвідношення між предметною множиною, числом та цифрами; ● креслить пряму, яка проходить через одну точку за допомогою лінійки.	
3.	1	Числовий ряд 1-20. Пряма і зворотна лічба. Місце числа в числовому ряді. Побудова прямої, яка проходить через дві точки.	Учень: ● знає нумерацію чисел в межах 20; ● знає місце числа в числовому ряді; ● рахує в прямому і зворотному порядку одиницями і рівними числовими групами; ● креслить пряму через дві точки за допомогою лінійки.	
4.	1	Порядкова лічба. Відрізок. Порівняння відрізків «на око»	Учень: ● рахує в прямому і зворотному порядку порядковими числівниками; ● порівнює відрізки «на око».	
5.	1	Порівняння чисел в межах 20. Знаки $>$, $<$, $=$.	Учень: ● знає місце числа в числовому ряді; ● порівнює числа.	
	17	II Додавання та віднімання в межах 10 (повторення)		
1.	2	Додавання в межах 10 (таблиця додавання). Назва компонентів. Сантиметр. Вимірювання довжини відрізка.	Учень: ● знає склад чисел в межах 10; ● знає таблицю додавання чисел першого десятка; ● вміє усно і письмово додавати в межах 10;	Розвиток вміння аналізувати, порівнювати навчальний матеріал, працювати з коментуванням власних дій.

2.	2	Віднімання в межах 10 (таблиця віднімання). Назва компонентів. Креслення відрізка заданої довжини.	• знає назву компонентів дії додавання; • розв'язує прості та складені арифметичні задачі; • знає назву одиниці довжини – сантиметр; • вимірює довжини відрізків у сантиметрах лінійкою. Учень: • знає склад чисел в межах 10; • знає таблицю віднімання чисел першого десятка; • вміє усно і письмово віднімати в межах 10; • знає назву компонентів дії віднімання; • креслить відрізки заданої довжини з допомогою лінійки; • розв'язує прості та складені арифметичні задачі.	Розвиток вміння працювати за зразком і вказівками вчителя, таблицями. Розвиток вміння планувати і контролювати власні дії. Розвиток просторових уявлень. Розвиток прийомів розумової діяльності. Розвиток вміння практично орієнтуватися в оточуючій дійсності. Розвиток моторики, збагачення словника.
3.	1	Взаємозв'язок додавання та віднімання.	Учень: • знає склад чисел в межах 10; • знає і вміє користуватися таблицями додавання та віднімання; • розуміє взаємозв'язок між діями додавання та віднімання.	
4.	2	Збільшення числа на кілька одиниць. Креслення відрізка більшого від даного.	Учень: • розв'язує приклади та арифметичні задачі на різницеве порівняння; • креслить відрізки заданої довжини за допомогою лінійки.	

5.	1	Переставна властивість додавання (6+2; 2+6; 3+1+4; 3+4+1; 1+3+4; 4+3+1).	Учень: • розуміє і користується переставною властивістю додавання.
6.	1	Додавання та віднімання виду (6+3-4; 6+0-4; 7-2+4; 7-0+4).	Учень: • розв'язує приклади на дві дії в межах 10.
7.	2	Зменшення числа на кілька одиниць. Креслення відрізка меншого від даного.	Учень: • розв'язує приклади і задачі на різницеве порівняння; • креслить відрізки заданої довжини.
8.	1	Дециметр. 1 дм = 10 см. Позначення. Креслення відрізків даної довжини.	Учень: • знає назви одиниць довжини дециметр, сантиметр; • співвідносить одиниці довжини: дециметр – сантиметр.
9.	1	Віднімання (8-3-4; 8-3-0; 8-0-4). Креслення відрізка більшого, меншого даного, рівного даному.	Учень: • розв'язує приклади на дві дії; • креслить відрізки більше, менше даного, рівного даному.
10.	1	Монети 1 к., 2 к., 5 к., 10 к. Розмін. Заміна.	Учень: • визначає зовнішній вигляд монети: колір, форма, розмір, викарбувана цифра; • називає вартість монети; • диференціює монету і копійку; • вміє розмінювати і замінити монети.
11.	1	Додавання та віднімання іменованих чисел, одержаних при вимірюванні однією мірою.	Учень: • виконує додавання та віднімання іменованих чисел, одержаних при вимірюванні однією мірою.

12.	2	Час. Одиниця часу – доба. Тиждень – 7 діб. Дні тижня. Година. Позначення. Визначення часу за годинником з точністю до 1 год.	Учень: • знає міри часу: доба, тиждень; • співвідносить міри часу; • знає число днів у тижні; • знає назви днів тижня; • визначає час за годинником з точністю до 1 год.	Розвиток часових уявлень, вміння запам'ятовувати. Розвиток вміння порівнювати, узагальнювати навчальний матеріал. Розвиток вміння практично орієнтуватися в оточуючій дійсності.
	26	III Додавання та віднімання в межах 20 без переходу через розряд.		
1.	2	Додавання та віднімання (16+1, 1+16, 17-1, 10+6, 6+10). Прямий кут. Вершина. Сторони. Побудова.	Учень: • визначає десятковий склад числа; • розв'язує приклади на додавання та віднімання в межах 20 без переходу через розряд; • пояснює розв'язання прикладів; • визначає прямий кут, його елементи; • будує прямий кут.	Розвиток уміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати навчальний матеріал. Розвиток вміння працювати за зразком і вказівками вчителя, з коментування власних дій.
2.	3	Диференціація понять «збільшення на...», та «зменшення на...». Гострий кут. Побудова. Порівняння з прямим.	Учень: • диференціює поняття «збільшення на...», «зменшення на...»; • розв'язує арифметичні задачі на різницеve порівняння (прості та складені); • визначає гострий кут, його елементи; • будує гострий кут; • порівнює гострий кут з прямим.	Розвиток вміння самостійно планувати та контролювати проміжні та кінцеві результати. Розвиток просторових уявлень. Розвиток вміння орієнтуватися в процесі виконання завдань.
3.	2	Віднімання десятка і одиниць від двоцифрового числа (18-10, 18-8). Тупий кут. Побудова. Порівняння з прямим.	Учень: • розв'язує приклади на віднімання у межах 20 без переходу через розряд;	Розвиток моторики, мовлення.

4.	2	Додавання дво- та одноцифрового чисел, коли сума двох чисел менша від 20 ($14+3$, $3+14$). Види кутів. Креслення. Порівняння.	• визначає тупий кут, його елементи; • будує тупий кут; • порівнює тупий кут з прямим. Учень: • виконує додавання двоцифрових та одноцифрових чисел, коли сума двох чисел менша від 20; • пояснює розв'язок прикладів; • будує і порівнює кути всіх видів.	
5.	2	Віднімання одноцифрового числа від двоцифрового ($19-5$; $19-6$).	Учень: • виконує віднімання одноцифрового числа від двоцифрового;	Розвиток вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати навчальний матеріал.
6.	1	Місткість. Одиниця місткості – літр. Позначення – л.	• пояснює розв'язок прикладів; • розв'язує прості і складені (на 2 дії) арифметичні задачі; • має уявлення про міру місткості – літр та його позначення.	Розвиток вміння працювати за зразком, таблицями, з коментуванням власних дій.
7.	2	Додавання, коли сума становить 20. ($12+8$, $8+12$).	Учень: • виконує додавання, коли сума дорівнює 20; • пояснює розв'язок прикладів.	Розвиток вміння планувати та контролювати проміжні та кінцеві результати.
8.	2	Віднімання одноцифрового числа від 20 ($20-7$)	Учень: • виконує віднімання одноцифрового числа від 20; • пояснює розв'язок прикладів.	Розвиток вміння запам'ятовувати . Розвиток мовлення.
9.	2	Додавання і віднімання в межах 20 (вказані випадки).	Учень: • виконує додавання та віднімання в межах 20; • пояснює розв'язок прикладів.	Розвиток просторових уявлень, просторової орієнтації.
10.	1	Парні і непарні числа. Креслення відрізків за даними розмірами.	Учень: • знає, називає, розрізняє парні і непарні числа;	

11.	1	Маса. Одиниця маси – кілограм. Позначення – кг. Креслення відрізка більшого від даного.	• креслить відрізки за даними розмірами за допомогою лінійки. Учень: • має уявлення про міру маси - кілограм та його позначення; • креслить відрізок, більший від даного.
12.	2	Віднімання двоцифрових чисел. (17-12). Креслення відрізка, меншого від даного.	Учень: • виконує віднімання двоцифрових чисел; • пояснює розв’язок прикладів; • креслить відрізки, менші даного.
13.	2	Віднімання від 20 двоцифрових чисел (20-13). Порівняння відрізків, накреслених у різних положеннях.	Учень: • віднімає від 20 двоцифрові числа; • пояснює розв’язок прикладів; • креслить і порівнює відрізки у різних положеннях.
14.	2	Додавання та віднімання в межах 20. (всі зазначені випадки).	Учень: • виконує додавання та віднімання чисел в межах 20. (всі зазначені випадки); • пояснює розв’язок прикладів; • розв’язує прості арифметичні задачі.
	49	Додавання та віднімання в межах 20 з переходом через розряд	
1.	1	Додавання до 10 чисел 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1) Круг. Куля.	Учень: • додає до 10 чисел 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1; • пояснює розв’язування прикладів; • розв’язує прості і складені арифметичні задачі; • розрізняє і називає круг і кулю.

2.	1	Склад чисел першого десятка (розкладання на два числа).	Учень: • визначає склад чисел першого десятка.
3.	1	Додавання до 9 чисел 2, 3.	Учень: • розв'язує приклади на додавання в межах 20 з переходом через розряд, пояснює розв'язання;
4.	1	Додавання до 9 чисел 4, 5.	• знає назви компонентів додавання; • знає переставну властивість додавання;
5.	1	Додавання до 9 чисел 6, 7.	• розв'язує арифметичні задачі на різницеве порівняння (прості та складені);
6.	1	Додавання до 9 чисел 8, 9. Геометрична фігура: трикутник. Розпізнавання, креслення.	• знає назву геометричних фігур: трикутник, прямокутник, квадрат; • розрізняє геометричні фігури (трикутник, прямокутник, квадрат), знаходить дану фігуру серед інших;
7.	1	Додавання до 8 чисел 3, 4, 5.	• розуміє залежність назви геометричної фігури від кількості кутів;
8.	1	Додавання до 8 чисел 6, 7.	• аналізує геометричну фігуру за схемою: – назва геометричної фігури; – елементи геометричної фігури; – кількість елементів геометричної фігури (кутів);
9.	1	Додавання до 8 чисел 8, 9. Переставний закон додавання.	
10.	1	Додавання до 7 чисел 4, 5. Прямокутник. Розпізнавання, креслення.	• креслить геометричні фігури (трикутник, прямокутник, квадрат) за допомогою лінійки та косинця.
11.	1	Додавання до 7 чисел 6, 7.	

12.	1	Додавання до 7 чисел 8, 9. Переставний закон додавання.		
13.	1	Додавання до 6 чисел 5, 6.		
14.	1	Додавання до 6 чисел 7, 8, 9. Переставний закон додавання. Квадрат. Розпізнавання, креслення.		
15.	1	Таблиця додавання в межах 20.	Учень: • знає склад числа в межах 10; • розуміє утворення чисел другого десятка; • пояснює розв'язання прикладів дією додавання в межах 20.	
16.	1	Додавання та віднімання ($9+7-6$; $13-10+8$, $20-15+6$; $17-11+8$) Прямий кут. Креслення.	Учень: • розв'язує приклади на додавання та віднімання в межах 20 (всі випадки), пояснює розв'язання; • розв'язує приклади на дві дії (додавання та віднімання) в межах 20, пояснює розв'язання; • знає назву кута, розрізняє; • знає, називає і показує елементи кута, позначає їх буквами; • креслить прямий кут за допомогою косинця у даній точці, з різними положеннями вершин.	
17.	1	Віднімання від 11 чисел 2, 3.	Учень: • знає склад числа в межах 10;	Розвиток елементів логічного мислення, вміння працювати за зразком і вказівками вчителя, з коментуванням власних дій.
18.	1	Віднімання від 11 чисел 4, 5.	• знає десятковий склад числа;	

19.	1	Віднімання від 11 чисел 6, 7.	розв'язує приклади на віднімання з переходом через розряд в межах 20;	Розвиток фіксує, супроводжуючої, плануючої функції мовлення.
20.	1	Віднімання від 11 чисел 8, 9. Гострий кут. Креслення. Порівняння з прямим кутом.	- пояснює розв'язання прикладів; - розв'язує приклади на дві дії, пояснює їх розв'язання;	Розвиток вміння запам'ятовувати навчальний матеріал.
21.	2	Віднімання від 11 (11-1-4; 11-10+8; 7+4-3; 11-3-5; 11-7+8).	- знає назву кутів, розрізняє їх; - креслить гострий (тупий) кут за допомогою косинця в даній точці, з різними положеннями вершин;	Розвиток просторових уявлень та просторової орієнтації.
22.	1	Віднімання від 12 чисел 3, 4. Тупий кут. Креслення. Порівняння з прямим кутом.	показує елементи кута, позначає їх буквами;	Розвиток прийомів розумової діяльності.
23.	1	Віднімання від 12 чисел 5, 6.	порівнює гострий (тупий) кут з прямим шляхом накладання.	Розвиток моторики, збагачення словника.
24.	1	Віднімання від 12 чисел 7, 8, 9.		Розвиток вміння організовувати власне робоче місце.
25.	2	Віднімання від 12 (12-2+4; 12-10+9; 8+4-5; 12-4-6; 12-5+8). Многокутник (п'ятикутник). Розпізнавання. Креслення за даними точками. Сторони. Кути.	Учень: - знає назви многокутника і розпізнає його; - знає елементи фігури (сторони, кути), їх кількість; - креслить за даними точками.	
26.	1	Віднімання від 13 чисел 4, 5. Вимірювання сторін многокутника.	Учень: - виділяє многокутники; - будує многокутники за даними точками;	
27.	1	Віднімання від 13 чисел 6, 7.	- визначає елементи многокутника; - вимірює сторони многокутника.	
28.	1	Віднімання від 13 чисел 8, 9.		

29.	2	Віднімання від 13 ($13-3-8$; $13-10+9$; $7+8-9$; $13-8+6$ та ін.) Многокутник (шестикутник). Розпізнавання. Креслення за даними точками.	Учень:	
30.	1	Віднімання від 14 чисел 5, 6.	- знає назву многокутника (шестикутник); - виділяє шестикутники; - креслить за даними точками; - визначає елементи многокутника; - вимірює сторони многокутника.	
31.	2	Віднімання від 14 чисел 7, 8, 9. вимірювання сторін многокутника.		Розвиток вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати навчальний матеріал.
32.	2	Віднімання від 14 ($14-4+6$; $14-10+7$; $8+5-5$; $14-6-2$; $14-7+9$ та ін.)		
33.	1	Віднімання від 15 чисел 6, 7. Многокутник. Вершини. Сторони. Кути.		Розвиток вміння доводити, діяти за аналогією.
34.	1	Віднімати від 15 чисел 8, 9.		Розвиток вміння працювати за зразком і вказівками вчителя, з коментуванням власних дій.
35.	2	Віднімати від 15 ($15-5+6$; $15-10+7$; $6+7-8$; $15-6-4$; $15-7+3$ та ін.)		Розвиток вміння орієнтуватися в способах виконання навчальних завдань.
36.	1	Віднімання від 16 чисел 7, 8, 9.		
37.	2	Віднімання від 16 ($16-7+8$; $16-10+8$; $8+7-6$; $16-9+5$ та ін.). Креслення многокутників за даними точками.		
38.	1	Віднімання від 17, 18 чисел 8, 9.		
39.	2	Віднімання від 17, 18 ($17-7+8$; $17-10+5$; $17-8+4$; $9+8-7$; $18-9+7$; $20-3-8$; $20-2-9$ та ін.).		

40.	2	Таблиця віднімання в межах 20. Вимірювання сторін многокутника.	Учень: - знає десятковий склад чисел; - пояснює розв'язання прикладів на віднімання з переходом через розряд в межах 20.	
	17	V Додавання і віднімання в межах 20 з переходом через розряд (повторення).		
1.	2	Додавання до 9 та додавання 9 ($9+2$; $9+3$; $9+4\dots2+9$; $3+9$; $4+9\dots$) Відрізок. Креслення відрізків даної довжини.	Учень: - знає склад чисел в межах 10; - розв'язує приклади з переходом через розряд в межах 20;	Розвиток прийомів розумової діяльності.
2.	2	Додавання до 8 та додавання 8 ($8+3$; $8+4$; $8+5\dots3+8$; $4+8$; $5+8\dots$)	пояснює розв'язання прикладів;	Розвиток вміння працювати за зразком, вказівками вчителя, таблицями.
3.	2	Додавання до 7 та додавання 7. Відрізок. Вимірювання відрізків. Креслення відрізків однакової довжини.	- розрізняє пряму лінію і відрізок; - вимірює відрізки;	Розвиток вміння орієнтуватися в способах виконання практичного завдання.
4.	2	Додавання до 6 та додавання 6.	креслить відрізки даної довжини, однакової довжини, менше даного, більше даного.	
5.	2	Віднімання чисел 2, 3, 4, 5 ($11-4$; $12-4$; $13-4$; $14-5$ та ін.) Креслення відрізка меншого від даного.		Розвиток просторових уявлень, просторової орієнтації.
6.	1	Віднімання числа 6. ($11-6$; $12-6$; $13-6$; $\dots15-6$)		Розвиток вміння запам'ятовувати.
7.	1	Віднімання числа 7 ($11-7$; $\dots16-7$) Креслення відрізка більшого від даного		
8.	1	Віднімання числа 8 ($11-8$; $\dots17-8$)		
9.	1	Віднімання числа 9 ($11-9$; $\dots18-9$) Види кутів. Визначення кута за допомогою косинця.	Учень: - називає види кутів; - розрізняє види кутів;	

10.	2	Додавання та віднімання в межах 20.	• визначає кути за допомогою косинця. Учень: • знає склад чисел в межах 10; • знає десятковий склад чисел в межах 20; • пояснює і розв'язує приклади на додавання та віднімання в межах 20 (всі випадки).	
11.	1	Одиниці часу: доба, місяць, рік. Назва місяців по порядку.	Учень: • знає назви одиниць часу: доба, місяць, рік; • знає назви місяців по порядку; • вміє користуватися календарем.	Розвиток часових уявлень, вміння орієнтуватися у часі. Розвиток мовлення.
1.	15 2	Нумерація в межах 100. Утворення і запис круглих десятків. Пряма і зворотна лічба десятками в межах 100. 1, 10 – лічильні одиниці. Види кутів. Вершина. Сторони. Креслення кутів.	Учень: • утворює, читає і записує числа, які складаються з круглих десятків в межах 100; • рахує десятками в прямому і зворотному порядку в межах 100; • знає назву кутів і розпізнає їх; • визначає елементи кутів; • креслить кути.	Розвиток вміння аналізувати навчальний матеріал, порівнювати, встановлювати причинно-наслідкові залежності, доводити діяти за аналогією. Розвиток вміння працювати з коментуванням власних дій.
2.	2	Утворення та запис повних чисел першої сотні. Десятковий склад чисел.	Учень: • утворює, читає і записує числа, які складаються з десятків та одиниць; • порівнює розрядні одиниці і числа сусідніх розрядів; • розуміє десятковий склад числа.	Розвиток вміння орієнтуватися в способах виконання практичних завдань. Розвиток просторово-часових уявлень та орієнтації.
3.	2	Розкладання чисел на десятки і одиниці та складання з десятків і одиниць.	Учень: • розуміє десятковий склад числа;	

		Трикутник. Креслення трикутників.	- розкладає число на розрядні доданки; - знає назву геометричної фігури, елементи трикутника, кількість елементів.
4.	2	Пряма і зворотна лічба по одному в межах 100. Лічба від заданого числа.	Учень: - рачує до 100 в прямому і зворотному порядку одиницями та десятками; - прилічує та відлічує по 1, по 10 і однаковими числовими групами (по 2, 5, 10) як відсторонено, так і на наочних посібниках.
5.	1	Порівняння сусідніх чисел в числовому ряду. Прямокутник. Креслення.	Учень: - знає місце кожного числа в натуральному ряду чисел в межах 100; - розуміє властивості натурального ряду чисел: кожне число на 1 більше попереднього і на одиницю менше наступного; - знає назву геометричної фігури; - знає елементи прямокутника та їх кількість; - креслить прямокутники за допомогою лінійки і косинця.
6.	2	Порівняння чисел за величиною в межах 100.	Учень: Порівнює числа за величиною в межах 100, визначає більше, менше число, рівні числа.
7.	1	Число і цифра. Кількість цифр і чисел. Одно-, дво-, і трицифрові числа.	Учень: розуміє десятковий склад чисел, розкладає число на розрядні

8.	1	Одиниці часу. 1 доба=24 год. Квадрат. Креслення.	доданки, складає число 3 розрядних доданків; - знає розряди (одиниці, десятки, сотні). Учень: - знає частини доби, їх послідовність, початок доби (0 годин) і кінець доби (0 годин наступного дня), доба – 24 години; - знає назву геометричної фігури; - знає елементи квадрата та їх кількість; - креслить квадрат за допомогою лінійки і косинця.	
9.	2	Знайомство з монетами: 25 к., 50 к., 1 грн. Паперові гроші: 1 гривня. Розмін і заміна (легкі випадки). Співвідношення: 1 грн.=100 к.	Учень: - знає монети вартістю 1 к., 2 к., 5 к., 10 к., 25 к., 50 к.; - визначає монети за їх зовнішнім виглядом: кольором, формою величиною, цифрою, яка написана на монеті; - вибирає монети означеної вартості; - здійснює розмін монет; - замінює 100 копійок 1 гривнею; - здійснює розмін 1 гривні монетами іншої вартості (по 10 к., по 25 к., по 50 к.).	
1.	11 2	Повторення вивченого за рік Додавання та віднімання в межах 20 без переходу через розряд. Многокутник. Вершина. Кути. Сторони.	Учень: - вміє додавати та віднімати в межах 20 без переходу через розряд; - пояснює розв'язання прикладів;	Розвиток вміння узагальнювати, доводити.

2.	2	Додавання та віднімання в межах 20 з переходом через розряд	- розв'язує прості та складені арифметичні задачі; - знає назву многокутників; - визначає вершини, кути, сторони прямокутників. Учень: - вміє додавати та віднімати в межах 20 з переходом через розряд; - пояснює розв'язання прикладів; - розв'язує прості та складені арифметичні задачі.	Розвиток вміння орієнтуватися в способах виконання практичного завдання. Розвиток вміння самостійно виконувати практичні завдання: аналізувати матеріал, планувати і контролювати власні дії. Розвиток моторики, мовлення. Розвиток просторово-часових уявлень та просторово-часової орієнтації.
3.	2	Нумерація в межах 100. Многокутник. Вимірювання сторін.	Учень: - рачує в межах 100 по 1, по 10 і однаковими числовими групами (по 2, 5, 20) у прямому і зворотному порядку; - знає і називає порядкові числівники; - знає місце числа в натуральному ряду чисел; - порівнює числа в числовому ряду; - порівнює числа за величиною; - знає десятковий склад числа; - вимірює сторони многокутників.	
4.	1	Одиниці вартості. Розмін. Заміна.	Учень: - знає монети вартістю 1 к., 2 к., 5 к., 10 к., 25 к., 50 к.; - визначає монети за їх зовнішнім виглядом;	

5.	2	Одиниці часу: година, доба, тиждень, місяць, рік. Назва місяців по порядку. Тиждень – 7 діб. Дні тижня. 1 доба – 24 год. Многокутник. Креслення за даними точками.	• вибирає монети означеної вартості; • здійснює розмін монет; • здійснює заміну монет; • замінює 100 к. 1 гривнею; • здійснює розмін 1 гривні монетами іншої вартості (по 10 к., по 25 к., по 50 к.). Учень: • знає одиниці вимірювання часу (година); • знає частини доби, їх послідовність; доба – 24 години; • знає скільки днів у тижні, їх послідовність; • називає місяці по порядку; • за календарем визначає кількість днів місяця; • знає, скільки днів буває в місяці (30, 31); скільки тижнів у місяці (4 повних тижня і ще 2-3 дні), початок року (1 січня).
6.	1	Одиниця місткості – літр. Одиниця маси – кілограм.	Учень: • знає, якими одиницями вимірюють кількість рідини; • вимірює воду літровими банками; • визначає літрові банки серед інших; • записує позначення – л; • розуміє поняття «важкий-легкий»; • порівнює предмети за масою; • визначає вагу предметів, записує позначення ваги – кг.

Орієнтовні навчальні досягнення учнів на кінець року:

- вміють читати, записувати, порівнювати числа в межах 100;
- вміють рахувати в межах 100 в прямому і зворотному порядку, від заданого до заданого числа одиницями та десятками;
- розв’язують приклади на додавання та віднімання в межах 20 з переходом через розряд;
- будують кути, визначають їх види за допомогою косинця;
- користуються позначеннями: кг, л, грн.;
- вміють розв’язувати прості арифметичні задачі, які мають відношення «більше на...», «менше на...»;
- вміють креслити трикутник, прямокутник, квадрат.

Орієнтовні показники стану сформованості життєвої компетентності учнів на кінець року:

- здатність самостійно організовувати власне робоче місце;
- здатність усвідомлено виконувати арифметичні дії додавання та віднімання в межах 20;
- здатність усвідомлено користуватися обчислювальними прийомами;
- здатність користуватися математичною термінологією;
- здатність розв’язувати прості арифметичні задачі;
- здатність орієнтуватися на площині та у просторі.

IV клас

(140 годин на рік, 4 години на тиждень)

№ з/п	К-сть	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
1.	6 1	Нумерація в межах 100 (повторення) Утворення та запис круглих десятків. Пряма та зворотна лічба десятками. 1, 10 – лічильні одиниці. Пряма. Промінь. Відрізок.	Учень: • утворює, читає і записує числа, які складаються з круглих десятків; • рахує в прямому і зворотному порядку одиницями і десятками; • вміє користуватися лінійкою; • розрізняє пряму лінію, промінь, відрізок; • креслить пряму, промінь, відрізок.	Розвиток вміння аналізувати навчальний матеріал, порівнювати, знаходити причинно-наслідкові зв'язки, доводити, діяти за аналогією.
2.	1	Утворення та запис повних чисел першої сотні. Десятковий склад чисел: розкладання чисел на десятки та одиниці та складання з десятків та одиниць ($20+7=27$; $93=90+3$)	Учень: • утворює, читає і записує повні числа першої сотні; • знає десятковий склад числа (розкладає числа на десятки і	Розвиток вміння працювати за зразком і вказівками вчителя. Розвиток вміння контролювати проміжні та кінцеві результати. Розвиток вміння організовувати власне робоче місце.

3.	1	Пряма і зворотна лічба по одному в межах 100. Лічба від заданого числа.	одиниці та складає числа з десятків і одиниць). Учень: • рахує в прямому і зворотному по одному в межах 100; • рахує від заданого до заданого числа.	Розвиток вміння запам'ятовувати навчальний матеріал. Розвиток мовлення. Розвиток просторових уявлень та просторової орієнтації.
4.	1	Число і цифра. Помісцеве значення цифри в числі. Порівняння сусідніх чисел в числовому ряді. Відрізок. Креслення відрізків за даними розмірами.	Учень: • розуміє значення цифр у числі; • визначає кількість розрядних одиниць; • визначає місце числа в числовому ряді; • креслить відрізки за даними розмірами.	
5.	1	Порівняння чисел в межах 100 (без визначення, на скільки більше, на скільки менше). Знаки $>$, $<$, $=$.	Учень: • знає місце числа в числовому ряді; • порівнює числа за допомогою знаків $>$, $<$, $=$.	
6.	1	Число і цифра. Одно- та двоцифрові числа. Найбільше та найменше одно- та двоцифрове числа. 100 – трицифрове число.	Учень: • знає і називає одноцифрові, двоцифрові числа; • визначає найбільше та найменше одно- та двоцифрове число; • знає, що 100 – трицифрове число.	
	37	Додавання і віднімання в межах 100 без переходу через розряд.		
1.	1	Додавання та віднімання в межах 20 без переходу через розряд (повторення). Пряма. Крива. Відрізок. Креслення відрізка, довшого за даний.	Учень: • вміє усно і письмово додавати та віднімати без переходу через розряд в межах 20; • розрізняє пряму, криву, відрізок;	Розвиток вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати навчальний матеріал. Розвиток вміння відтворювати за зразком, словесною інструкцією.

2.	1	Додавання та віднімання в межах 20 з переходом через розряд (повторення).	- розв'язує приклади на додавання та віднімання в межах 20 без переходу через розряд; - пояснює розв'язання прикладів; - креслить відрізок, довший за даний. Учень: - вміє додавати і віднімати в межах 20 з переходом через розряд; - розв'язує приклади на додавання та віднімання в межах 20 з переходом через розряд; - пояснює розв'язання прикладів.	Розвиток вміння планувати та контролювати власні дії. Розвиток вміння працювати з коментуванням власних дій. Розвиток вміння орієнтуватися в способах виконання практичних завдань. Розвиток просторових уявлень і понять. Розвиток просторової орієнтації. Поширення активного словника учнів.
3.	1	Додавання круглих десятків. Перетин прямих ліній. Точка перетину.	Учень: - знає десятковий склад числа; - розв'язує приклади на додавання круглих десятків; - пояснює розв'язання; - розрізняє пряму лінію, відрізок; - креслить прямі лінії (відрізки) з перетином; - визначає точку перетину.	
4.	1	Віднімання круглих десятків. Креслення відрізка, коротшого за даний.	Учень: - розв'язує приклади на віднімання круглих десятків; - пояснює розв'язання прикладів; - креслить відрізок коротший за даний.	

5.	1	Одиниця довжини – метр. Позначення: 1 м = 100 см, 1 м = 10 дм. Вимірювання метром.	Учень: - знає одиницю довжини метр; - позначає 1м; - знає співвідношення між одиницями довжини 1 м = 100 см; 1 м = 10 дм; - користується метром для вимірювання.
6.	1	Додавання круглих десятків і одноцифрового числа (40+7; 8+70; 30+20+4). Назва компонентів.	Учень: - знає нумерацію чисел в межах 100; - розуміє значення цифр у числі; - визначає кількість розрядних одиниць в числі; - розв'язує приклади на додавання та віднімання у межах 100 без переходу через розряд;
7.	1	Віднімання від двоцифрового числа одиниць (65-5; 65-5-20; 65-5+20). Назва компонентів.	- пояснює розв'язання прикладів; - називає компоненти і результат дії віднімання та додавання; - знає переставний закон додавання і користується ним; - креслить відрізки однакової довжини, довший, коротший за даний.
8.	1	Додавання та віднімання (80+7; 7+80; 86-6). Креслення відрізків однакової довжини.	
9.	1	Додавання одно- та двоцифрового числа, коли сума одиниць менша за 10 (61+5; 5+61). Переставна властивість додавання.	

10.	1	Додавання дво- та одноцифрового числа, коли сума одиниць дорівнює 10 ($56+4$; $4+56$). Креслення відрізків однакової довжини, довшого, коротшого за даний.		
11.	1	Віднімання одноцифрового числа від двоцифрового ($68-2$).		
12.	1	Додавання та віднімання ($81+4$; $47+3$; $65-2$).		
13.	1	Час. Одиниця часу – хвилина. Позначення. 1 год. = 60 хв. Визначення часу з точністю до 30 хв.	Учень: - знає одиниці вимірювання часу (година, хвилина); - розуміє необхідність вимірювання часу; - знає будову годинника; - визначає час за годинником з точністю до 30 хв.	Розвиток часових уявлень і понять. Розвиток орієнтації у часі.
14.	2	Додавання двоцифрового числа та круглих десятків ($73+20$; $20+73$). Види ліній. Пряма, крива, ламана.	Учень: - знає нумерацію в межах 100; - розуміє значення цифри у числі; - визначає кількість розрядних одиниць; - визначає місце числа в натуральному ряді чисел; - розв'язує приклади на додавання та віднімання в межах 100 без переходу через розряд; - пояснює розв'язання прикладів; - креслить пряму, що проходить через одну, дві точки; - креслить прямі, які перетинаються;	
15.	2	Віднімання круглих десятків ($39-20$).		
16.	1	Додавання та віднімання ($61+20$; $20+61$; $72-70$). Побудова прямої, яка проходить через одну точку.		
17.	2	Додавання двоцифрових чисел, коли сума одиниць першого розряду менша за 10 ($45+23$).		
18.	2	Додавання двоцифрових чисел, коли сума одиниць першого розряду дорівнює 10 ($38+42$).		

19.	2	Побудова прямої, яка проходить через дві точки. Віднімання двоцифрових чисел (86-34; 57-27). Побудова прямих, які перетинаються. Точка перетину.	• визначає точку перетину; • розрізняє відрізок, пряму та ламані лінії; • вибирає ламану лінію серед інших геометричних фігур;
20.	1	Додавання і віднімання двоцифрових чисел (вивчені випадки). Крива. Креслення кривих.	• креслить ламану лінію з кількох відрізків; • креслить ламану лінію за даними розмірами відрізків;
21.	2	Віднімання одноцифрового числа від круглих десятків (40-3) Ламана. Креслення ламаної з кількох відрізків.	• обчислює довжину ламаної лінії.
22.	2	Віднімання двоцифрового числа від круглих десятків (70-35).	
23.	1	Додавання та віднімання по 2 в межах 30 (2+2; 4+2; 28+2; 30-2; 28-2; 2-2). Лічба двійками. Крива. Замкнена та незамкнена. Коло як замкнена крива. Креслення.	Учень: • знає склад числа в межах 10; • додає та віднімає по 2 в межах 30; • лічить двійками в прямому і зворотному порядку; • розрізняє замкнену та незамкнену криву; • розуміє, що коло – замкнена крива; • знає призначення циркуля, вміє ним користуватися; • креслить коло за допомогою циркуля.
24.	1	Додавання та віднімання по 5 в межах 50. Лічба п'ятірками. Ламана. Креслення ламаної. Обчислення довжини ламаної.	Учень: • додає та віднімає 5 в межах 50; • лічить п'ятірками в прямому і зворотному порядку; • креслить ламану лінію і обчислює її довжину.

25.	2	Віднімання від 100 одноцифрового числа.		
26.	2	Віднімання від 100 двоцифрового числа. Ламана. Креслення за даною довжиною відрізків.		
27.	1	Додавання та віднімання без переходу через розряд.	Учень: - розв'язує приклади на додавання та віднімання в межах 100 без переходу через розряд; - пояснює розв'язання прикладів.	
28.	1	Міри часу: рік, місяць: 1 міс. = 30 або 31, 28 або 29 діб. 1 рік = 12 міс. Календар.	Учень: - знає міри часу: рік, місяць; - співвідносить міри часу; - знає число днів у місяці; - знає число днів у високосному році.	
	30	Додавання в межах 100 з переходом через розряд.		
1.	1	Доповнення до десятка ($3+x=10$; $x+3=10$). Прямий кут. Побудова і визначення його за допомогою косинця.	Учень: - знає склад числа в межах 10; - доповнює числа до 10; - розв'язує приклади даного виду, пояснює їх розв'язування; - будує і визначає прямий кут за допомогою косинця.	Розвиток вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати навчальний матеріал. Розвиток вміння доводити, діяти за аналогією.
2.	1	Доповнення до круглого десятка ($41+x=50$; $64+x=70$). Прямокутник. Протилежні сторони. Властивості сторін.	Учень: - знає склад числа в межах 10; - доповнює числа до 10; - знає десятковий склад числа; - доповнює числа до круглого десятка;	Розвиток прийомів розумової діяльності. Розвиток вміння працювати за зразком, вказівками вчителя, таблицями.

3.	2	Додавання одноцифрового числа до двоцифрового, коли кількість одиниць у двоцифровому числі 9 ($39+6$; $8+49$). Прямокутник. Властивості кутів.	- розв'язує приклади даного виду, пояснює їх розв'язання; - знає назву геометричної фігури; - показує протилежні сторони прямокутника і визначає властивості сторін. Учень: - розв'язує приклади на додавання в межах 100 з переходом через розряд; - показує кути прямокутника; - визначає властивості кутів прямокутника.	Розвиток вміння орієнтуватися в способах виконання практичного завдання. Розвиток вміння планувати та контролювати власні дії. Розвиток вміння працювати з коментуванням власних дій. Накопичення та засвоєння словникового запасу.
4.	2	Додавання одноцифрового числа до двоцифрового, коли кількість одиниць у двоцифровому числі 8 ($38+5$; $4+48$). Квадрат. Властивості сторін, кутів.	Учень: - розв'язує приклади на додавання в межах 100 з переходом через розряд; - знає назву геометричної фігури; - показує елементи квадрата; - визначає властивості сторін, кутів.	Поширення активного словника учнів. Розвиток просторових уявлень і понять.
5.	2	Додавання одноцифрового числа до двоцифрового, коли кількість одиниць у двоцифровому числі 7 ($37+5$; $8+57$). Прямокутник. Квадрат. Порівняння їх.	Учень: - розв'язує приклади на додавання в межах 100 з переходом через розряд; - вибирає означену фігуру, дає визначення; - порівнює означені фігури.	Розвиток просторової орієнтації.
6.	1	Додавання по 3 в межах 30. Лічба трійками.	Учень: - додає по 3 в межах 30; - лічить трійками.	
7.	1	Додавання по 4 в межах 40. Лічба четвірками.	Учень: - додає по 4 в межах 40; - лічить четвірками.	

8.	2	Додавання дво- та одноцифрового чисел, коли кількість одиниць в двоцифровому числі дорівнює 6 ($36+8$; $8+36$). Назва компонентів. Види ліній. Креслення.	Учень: - розв'язує приклади на додавання в межах 100 з переходом через розряд; - пояснює розв'язання прикладів; - називає компоненти і результати дії додавання; - визначає види ліній: пряма, крива, ламана, креслить їх.
9.	1	Додавання дво- та одноцифрового чисел, коли кількість одиниць в двоцифровому числі дорівнює 5 ($45+6$; $65+7$; $7+65$)	
10.	1	Додавання дво- та одноцифрового чисел, коли кількість одиниць в двоцифровому числі дорівнює 4 ($37+4$; $4+37$). Ламана. Побудова відрізків за даною довжиною.	
11.	1	Додавання дво- та одноцифрового чисел, коли кількість одиниць в двоцифровому числі дорівнює 3 ($63+8$; $8+63$).	
12.	1	Додавання дво- та одноцифрового чисел, коли кількість одиниць в двоцифровому числі дорівнює 2 ($72+9$; $9+72$).	
13.	1	Додавання дво- та одноцифрового чисел (всі випадки). Обчислення довжини ламаної	Учень: - розв'язує приклади на додавання в межах 100 з переходом через розряд; - пояснює розв'язання прикладів;

14.	1	Додавання двоцифрових чисел без переходу через розряд. Кути. Види кутів. Креслення.	- розв'язує прості та складні арифметичні задачі; - будує і обчислює довжину ламаної лінії. Учень: - розв'язує приклади на додавання в межах 100 без переходу через розряд; - знає назву кутів і розрізняє їх; - креслить кути.
15.	2	Додавання двоцифрових чисел, коли кількість одиниць першого доданка дорівнює 9 ($39+21$; $29+25$).	
16.	2	Додавання двоцифрових чисел, коли кількість одиниць першого доданка дорівнює 8 ($38+22$; $38+23$).	
17.	2	Додавання двоцифрових чисел, коли кількість одиниць першого доданка дорівнює 7 ($57+23$; $57+24$). Прямокутник. Протилежні сторони. Властивості сторін, кутів. Креслення.	Учень: - розв'язує приклади на додавання в межах 100 даного виду; - пояснює розв'язання прикладів; - знає назву геометричної фігури; - називає і показує елементи прямокутника; - називає властивості сторін, кутів; - креслить прямокутник.
18.	2	Додавання двоцифрових чисел, коли кількість одиниць першого доданка дорівнює 6 ($36+24$; $36+25$).	
19.	1	Додавання двоцифрових чисел, коли кількість одиниць першого доданка дорівнює 5 ($35+25$; $35+26$). Прямокутник. Креслення за даною довжиною сторін.	Учень: - розв'язує приклади на додавання в межах 100 даного виду; - пояснює розв'язання прикладів;

			- розв'язує прості та складні арифметичні задачі; - креслить прямокутник за даною довжиною сторін.	
20.	1	Додавання двоцифрових чисел, коли кількість одиниць першого доданка дорівнює 4 ($54+26$; $54+27$).		
21.	1	Додавання двоцифрових чисел, коли кількість одиниць першого доданка дорівнює 3 (43 27 ; $43+28$). Квадрат. Властивості сторін і кутів.	Учень: - розв'язує приклади на додавання в межах 100 даного виду; - пояснює розв'язання прикладів; - знає назву геометричної фігури; - називає і показує елементи квадрата; - визначає властивості сторін і кутів квадрата.	
22.	1	Додавання двоцифрових чисел, коли кількість одиниць першого доданка дорівнює 2 ($32+28$; $32+29$).		
	23	Віднімання в межах 100 з переходом через розряд		
1.	2	Віднімання числа 9 від двоцифрового ($58-9$; $57-9$). Квадрат. Креслення за даною довжиною сторони.	Учень: розв'язує приклади на віднімання в межах 100 з переходом через розряд;	Розвиток вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати навчальний матеріал.
2.	2	Віднімання числа 8 від двоцифрового ($57-8$; $56-8$). Прямокутник. Квадрат. Порівняння.	- пояснює розв'язання прикладів; - розв'язує прості та складені арифметичні задачі;	Розвиток вміння доводити, діяти за аналогією.
3.	2	Віднімання числа 7 від двоцифрового ($66-7$; $65-7$).	- креслить квадрат за даною довжиною сторін; - порівнює прямокутник і квадрат.	Розвиток прийомів розумової діяльності.
4.	2	Віднімання числа 6 від двоцифрового ($65-6$; $64-6$).	Учень:	

5.	1	Трикутник. Сторони, кути. Креслення довільної величини. Віднімання числа 5 від двоцифрового (54-5; 53-5). Порівняння трикутників шляхом накладання «на око».	- розв'язує приклади на віднімання в межах 100 з переходом через розряд; - пояснює розв'язання прикладів; - знає назву геометричної фігури; - називає і показує елементи трикутника; - креслить трикутник довільної величини; - порівнює трикутники шляхом накладання «на око»; - креслить геометричні фігури більші, менші за дані, однакові.	Розвиток вміння працювати за зразком, вказівками вчителя, таблицями. Розвиток вміння орієнтуватися в способах виконання практичного завдання. Розвиток вміння орієнтуватися в просторі. Розвиток моторики, збагачення словника.
6.	2	Віднімання числа 4 від двоцифрового (53-4; 52-4; 51-4). Креслення геометричних фігур, більших, менших за дані, однакових.		
7.	2	Віднімання двоцифрових чисел (58-29; 57-29). Крива. Замкнена і незамкнена.		
8.	2	Віднімання двоцифрових чисел (57-28; 56-28). Коло як окремий випадок замкненої прямої. Креслення.		
9.	2	Віднімання двоцифрових чисел (56-27; 55-27). Круг. Креслення.		
10.	2	Віднімання двоцифрових чисел (55-26; 54-26) Коло і круг. Порівняння.	Учень:	
11.	1	Віднімання двоцифрових чисел (54-25; 53-25). Коло. Порівняння за величиною («на око»)	- розрізняє геометричні фігури, диференціює круг і коло, виділяє з ряду геометричних фігур, називає їх; - порівнює коло і круг шляхом накладання «на око».	

12.	1	Віднімання двоцифрових чисел (53-24; 52-24). Круг. Порівняння за величиною (шляхом накладання «на око»)		
13.	1	Віднімання двоцифрових чисел (52-23; 51-23).		
14.	1	Додавання та віднімання з переходом через розряд (всі випадки). Коло. Круг. Повторення.	Учень:	
			• визначає кількість розрядних одиниць; • розв'язує приклади на додавання та віднімання в межах 100 без переходу і з переходом через розряд; • пояснює розв'язання прикладів.	
	8	Додавання і віднімання в межах 100 з переходом через розряд		
1.	2	Додавання і віднімання. Всі випадки (повторення). Коло. Центр кола. Креслення.	Учень:	Розвиток вміння порівнювати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, узагальнювати, діяти за аналогією.
			• розв'язує приклади на додавання та віднімання в межах 100 без переходу та з переходом через розряд; • пояснює розв'язання прикладів; • знає призначення циркуля; • креслить коло за допомогою циркуля; • визначає центр кола.	Розвиток вміння працювати за зразком, вказівками вчителя, таблицями.
2.	2	Знаходження невідомого зменшуваного. Круг. Центр круга. Креслення.	Учень:	Розвиток вміння самостійно застосовувати правила.
			• знає і називає компоненти і результат дії віднімання; • розв'язує приклади на знаходження невідомого зменшуваного; • пояснює розв'язання прикладів;	Розвиток вміння орієнтуватися в способах виконання практичних завдань: вміння аналізувати, планувати і контролювати власні дії.
				Розвиток вміння запам'ятовувати.

			• креслить круг за допомогою циркуля; • визначає центр круга.	Розвиток просторової орієнтації. Накопичення та засвоєння словникового запасу.
3.	2	Знаходження невідомого доданка. Коло. Круг. Порівняння.	Учень: • знає і називає компоненти і результати дії додавання; • розв'язує приклади на знаходження невідомого доданка; • пояснює розв'язання прикладів; • порівнює коло і круг.	
4.	2	Знаходження невідомого від'ємника	Учень: • знає і називає компоненти і результат дії віднімання; • розв'язує приклади на знаходження невідомого від'ємника; • пояснює розв'язання прикладів.	
	4	Іменовані числа		
1.	1	Поняття про іменоване число. Міри вартості. 1 грн. = 100 к. Розмін. Заміна. Пряма. Відрізок. Побудова прямої.	Учень: • розуміє сутність іменованого числа; • встановлює співвідношення між одиницями вартості; • здійснює розмін і заміну грошей.	Розвиток прийомів розумової діяльності.
2.	1	Міри довжини. 1 м = 100 см, 1 м = 10 дм, 1 дм = 10 см, 1 см = 10 мм. Відрізки. Вимірювання. Креслення відрізків заданої довжини.	Учень: • встановлює співвідношення між одиницями довжини; • креслить відрізки заданої довжини.	Розвиток вміння орієнтуватися в способах виконання навчального завдання і вміння аналізувати, планувати і контролювати власні дії. Розвиток вміння запам'ятовувати. Розвиток мовлення, збагачення словника.

3.	1	Одиниця часу – секунда. Позначення 1 хв. = 60 сек.	Учень: - знає одиниці вимірювання часу (година, хвилина, секунда); - встановлює співвідношення між одиницями часу.
4.	1	Прості і складені іменовані числа. Міра маси – 1 кг.	Учень: - розуміє сутність іменованого числа; - розрізняє абстрактні та іменовані числа; - диференціює прості і складені іменовані числа; - розрізняє важкі і легкі предмети; - знає назву міри ваги – 1 кг; - зважує предмети на терезах.
1.	24	Множення по 2, 3 та ділення на 2, 3.	
	2	Лічба двійками. Множення як знаходження суми однакових доданків. Знак множення. Множення 2 на 2, 3, 4. Види ліній. Пряма. Креслення.	Учень: - рачує двійками; - замінює дію додавання дією множення; - знає знак множення;
2.	2	Множення 2 на 5, 6, 7. Види ліній. Крива. Креслення.	розуміє, що множення – це сума однакових доданків;
3.	2	Множення 2 на 8, 9, 10, 1. Види ліній. Ламана. Побудова.	записує, читає і пояснює приклади.
4.	2	Поняття «ділення на рівні частини». Знак ділення. Ділення 2, 4, 6, 8, 10 на 2.	Учень: - розкладає (ділить) множину на рівні частини; - знає знак ділення; - ділить множину на дві рівних частини; - знає таблицю ділення на 2;

5.	1	Ділення 12, 14 на 2. Кути. Види кутів. Визначення з допомогою косинця.	• записує, читає і пояснює приклади на ділення; • розв'язує приклади на ділення.
6.	1	Ділення 16, 18, 20 на 2. Вершина. Сторони. Креслення кутів.	
7.	1	Множення по 2 і ділення на 2. Парні і непарні числа. Порівняння гострого і тупого кутів з прямим.	Учень: • знає таблицю множення числа 2 і таблицю ділення на 2; • знає назви компонентів дії множення та ділення; • вміє користуватися таблицями множення та ділення; • записує, читає, пояснює приклади на дію множення та ділення.
8.	2	Множення 3 на 2, 3, 4, 1. Трикутник. Сторони. Кути.	Учень: • рахує трійками; • записує, читає, пояснює приклади на дію множення; • розв'язує приклади на множення; • знає назву геометричної фігури; • знаходить трикутник серед інших геометричних фігур;
9.	2	Множення 3 на 5, 6, 7. Види трикутників за кутами.	• розуміє залежність назви геометричної фігури від кількості кутів; • визначає елементи фігури: кількість кутів і сторін, властивості кутів і сторін; • розрізняє кути, знає їх назви; • розрізняє трикутники за кутами;

10.	2	Множення 3 на 8, 9, 10. Креслення трикутників.	• креслить трикутники за допомогою лінійки і косинця.
11.	2	Ділення чисел 3, 6, 9, 12 на 3. Прямокутник. Сторони. Кути. Креслення.	Учень: • розкладає множину на 3 рівні частини; • ділить множини на 3 рівні частини; • знає таблицю ділення на 3; • записує, читає, пояснює приклади на ділення; • розв'язує приклади на ділення.
12.	2	Ділення 15, 18, 21 на 3.	
13.	2	Ділення 24, 27, 30 на 3. Квадрат. Сторони. Кути. Креслення.	
14.	1	Множення по 3 і ділення на 3. Прямокутник. Квадрат. Порівняння.	Учень: • знає таблицю множення по 3 і таблицю ділення на 3; • знає назви компонентів і результату множення та ділення; • записує, читає, пояснює приклади на множення та ділення; • розв'язує приклади на множення та ділення.
1.	8 4	Повторення вивченого за рік Додавання та віднімання в межах 100 (всі випадки).	Учень: • читає, записує, порівнює числа до 100; • виконує усно і письмово додавання та віднімання чисел в межах 100; • розв'язує прості і складені арифметичні задачі.
2.	2	Іменовані числа. Міри вартості, довжини, маси, часу.	Учень: • знає міри вартості, довжини, часу;

		Геометричні фігури: прямокутник, квадрат, трикутник, коло, круг.	• знає одиниці вимірювання вартості, довжини, маси; • встановлює співвідношення між одиницями вартості, довжини, маси; • розрізняє абстрактне та іменоване число; • диференціює просте і складене іменоване число; • знає назви геометричних фігур, вибирає за назвою; • розрізняє і називає види трикутників; • визначає елементи геометричних фігур, їх властивості; • креслить геометричні фігури.
3.	2	Таблиця множення по 2, 3 і ділення на 2, 3.	Учень: • вміє користуватися таблицею множення по 2, 3 та таблицею ділення на 2, 3; • записує, читає, пояснює приклади на множення та ділення; • розв'язує приклади на множення та ділення; • розв'язує прості арифметичні задачі на множення та ділення.

Орієнтовні навчальні досягнення учнів на кінець року:

- вміють читати, записувати, порівнювати числа до 100;
- вміють додавати і віднімати числа в межах 100 без переходу та з переходом через розряд;

- розпізнають числа, які одержують при лічбі і вимірюванні однією і двома одиницями часу, довжини, вартості;
- розв’язують текстові арифметичні задачі, які вимагають однієї – двох дій;
- вміють знаходити невідомий доданок, зменшувач, від’ємник;
- знають співвідношення між одиницями часу;
- визначають час з точністю до 30 хв.;
- розрізняють замкнені, не замкнені криві, ламані лінії;
- обчислюють довжину ламаної лінії;
- знають елементи прямокутника, квадрата, їх властивості;
- креслять прямокутник, квадрат за допомогою косинця;
- знають елементи трикутника;
- розпізнають види трикутників за кутами;
- креслять трикутники за допомогою косинця;
- креслять коло, круг за допомогою циркуля.

Орієнтовні показники стану сформованості життєвої компетентності учнів на кінець року:

- здатність розуміти роль математики у пізнанні дійсності;
- здатність користуватися математичною термінологією;
- здатність розуміти розрядний склад числа;
- здатність усвідомлено користуватися обчислювальними прийомами і виконувати арифметичні дії додавання та віднімання;
- здатність застосовувати обчислювальні навички та досвід вимірювання величин у практичних ситуаціях;
- здатність розв’язувати прості арифметичні задачі;
- здатність орієнтуватися у просторі та на площині.

V клас

(140 годин, 4 години на тиждень)

№ з/п	К-сть	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
1.	4 1	Множення та ділення в межах 20 (повторення) Множення числа 2. Назва компонентів.	Учень: • рахує рівними групами предметів; • рахує по 2, 3 в межах 20 за допомогою наочних посібників;	Розвиток вміння аналізувати навчальний матеріал, порівнювати, узагальнювати.

2.	1	Ділення на 2 рівні частини.	• усвідомлює, що множення – це сума однакових доданків; • записує і читає приклади на множення; • складає приклади на додавання та множення; • користується таблицею множення.	Розвиток вміння планувати та контролювати власні дії.
3.	1	Множення числа 3.	• користується таблицею множення.	
4.	1	Ділення на 3 рівні частини.	• ділить предметну множину на рівні частини; • ділить множину на дві, три рівні частини; • записує, читає приклади на ділення; • користується готовими таблицями ділення на 2, 3.	
	8	Множення та ділення в межах 20.		
1.	1	Множення числа 4 на 2, 3.	Учень: • рахує рівними групами предметів по 4, 5 до 20;	Розвиток вміння аналізувати, порівнювати навчальний матеріал, працювати з коментуванням власних дій.
2.	1	Множення числа 4 на 4, 5, 1, 0.	• рахує зображеннями предметів по 4, 5;	
3.	1	Ділення 4, 8, 12 на 4.	• складає приклади на додавання;	Розвиток вміння працювати за зразком і вказівками вчителя, таблицями.
4.	1	Ділення 16, 20 на 4.	• заміняє додавання множенням; • записує і читає приклади на множення;	
5.	1	Множення числа 5 на 2, 3, 4, 1, 0. Переставна властивість множення.	• користується таблицею множення чисел 4, 5; • ділить предметну множину на 4, 5 рівних частин;	Розвиток вміння контролювати проміжні та кінцеві результати.
6.	1	Ділення 5, 10, 15, 20 на 5.	• користується таблицями ділення;	Розвиток вміння доводити, діяти за аналогією.

7.	1	Множення чисел 2, 3, 4, 5 (повторення)	• записує і читає приклади на ділення.	Розвиток вміння орієнтуватися в способах виконання навчальних завдань.
8.	1	Ділення на 2, 3, 4, 5 рівних частин (повторення).		
	19	Додавання та віднімання в межах 100 (без переходу через розряд)		
1.	1	Додавання та віднімання в межах 20 (повторення).	Учень: • знає нумерацію в межах 100; • розуміє значення цифр у числі; • визначає кількість розрядних одиниць; • визначає місце числа в натуральному ряді чисел; • порівнює числа в межах 100; • розв'язує приклади на додавання та віднімання без переходу через розряд; • пояснює розв'язання прикладів.	Розвиток вміння аналізувати навчальний матеріал, порівнювати, встановлювати причинно-наслідкові відношення, доводити, діяти за аналогією.
2.	1	Додавання та віднімання круглих десятків.		Розвиток вміння працювати з коментуванням власних дій.
3.	1	Додавання круглих десятків і одноцифрового числа ($40+8$; $8+40$). Назва компонентів.		Розвиток вміння планувати навчальні дії, самостійно контролювати проміжні та кінцеві результати.
4.	1	Віднімання від двоцифрового числа всіх десятків, одиниць ($85-80$; $85-5$). Назва компонентів.		Розвиток вміння самостійно виконувати завдання.
				Розвиток вміння доводити розпочату справу до завершення.
5.	1	Додавання двоцифрового і одноцифрового чисел, коли сума одиниць менша 10 ($62+5$, $5+62$).		Розвиток вміння працювати за зразком, вказівками вчителя, таблицями.
				Розвиток просторових уявлень, просторової орієнтації.

			Розвиток моторики, мовлення.	
6.	1	Монети: 50 к., 1 грн. Паперові гроші: 1, 2, 5, 10, 20, 50, 100 грн. Розмін і заміна.	Учень: ● визначає зовнішній вигляд монети і паперових грошей: колір, форма, розмір, цифри, які на них викарбувані; ● називає вартість монети, купюри; позначає її словом; ● знайомиться з предметами, які можна купити за означені гроші; ● розмінює і замінює гроші.	
7.	1	Додавання та віднімання двоцифрових чисел і круглих десятків (47+20; 20+47; 65-20).		
8.	1	Додавання двоцифрових чисел, коли сума одиниць першого розряду менше або дорівнює 10 (47+32; 47+23).		
9.	1	Віднімання двоцифрових чисел, коли число одиниць зменшуваного більше числа одиниць від'ємника або дорівнює йому (67-24; 65-25).		
10.	1	Віднімання одноцифрового числа від круглих десятків (60-3).		
11.	1	Віднімання двоцифрового числа від круглих десятків (60-24).		
12.	1	Віднімання від 100 одноцифрового числа (100-2).		
13.	1	Віднімання від 100 двоцифрового числа.		
14.	1	Додавання та віднімання в межах 100 (вивчені випадки).		
15.	1	Знаходження невідомого доданка.		
16.	1	Знаходження невідомого зменшуваного.	Учень: ● розв'язує приклади з невідомим компонентом додавання чи віднімання; ● пояснює знаходження невідомого компонента.	
17.	1	Знаходження невідомого від'ємника		

18.	1	Одиниці часу – доба, місяць, рік. 1 рік – 12 місяців, 1 доба – 24 год. Назва місяців по порядку.	Учень: • називає місяці по порядку; • знає частини доби, їх послідовність; • знає, що в році 12 місяців; • знає, що доба триває 24 години.	Розвиток часових уявлень, орієнтації у часі.
19.	1	Поняття про іменовані числа. Просте і складне іменоване число.		
	4	Виконання дій у прикладах з дужками		
1.	2	Порядок дій: $40+(24-4)$; $40+(24-20)$; $35+(11-9)$; $35-(11-9)$; $76-(32-22)$; $76-(70+5)$; $76-(9+3)$; $76-(15-9)$.	Учень: • аналізує приклади; • знає правила розв'язання прикладів з дужками та без дужок; • коментує розв'язання прикладів з дужками.	Розвиток прийомів розумової діяльності. Розвиток вміння працювати за зразком, вказівками вчителя, таблицями. Розвиток вміння порівнювати, узагальнювати навчальний матеріал, діяти за аналогією. Розвиток вміння орієнтуватися в способах виконання практичного завдання. Розвиток вміння запам'ятовувати. Розвиток моторики, збагачення словника.
2.	2	Порядок дій: $(3+2)\times 4$; $(6+2) : 2$; $(9+7):4$; $(15-7):2$; $(20-5):3$; $(35-30)\times 3$; $(25-5):4$; $(100-96)\times 4$; $20:(13-8)$; $16:(50-46)$.	Учень: • записує, читає приклади на множення, ділення; • користується таблицями множення та ділення;	

			● розуміє подібність і відмінність ділення на рівні частини та на вміщення; ● аналізує приклади; ● знає і користується правилами розв'язання прикладів з дужками; ● коментує розв'язання прикладів з дужками.	
	10	Множення та ділення в межах 20.		
1.	1	Збільшення числа на кілька одиниць.	Учень: ● розуміє вирази: «зменшити на...», «збільшити на...»; ● розв'язує просту арифметичну задачу, яка містить відношення «зменшити на...», «збільшити на...»; ● складає задачі за малюнком, коротким записом, записує умову, визначає арифметичну дію за допомогою вчителя, записує розв'язання та відповідь; ● диференціює вирази «зменшити на...», «збільшити на...».	Розвиток вміння аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та узагальнювати. Розвиток регулювальної та контролювальної функції мовлення. Розвиток вміння орієнтуватися в способах виконання навчальних завдань. Розвиток вміння працювати за зразком і вказівками вчителя, з коментуванням власних дій. Розвиток моторики, збагачення словника.
2.	1	Зменшення числа на кілька одиниць.		
3.	1	Диференціація понять «збільшення на...» та «зменшення на...»		
4.	1	Збільшення числа в кілька разів.	Учень:	
5.	1	Зменшення числа в кілька разів.	● розуміє вирази «збільшити в кілька разів», «зменшити в кілька разів»; ● користується виразами «збільшити в кілька разів», «зменшити в кілька разів»;	
6.	1	Диференціація понять «збільшення в...» і «зменшення в...».		

			- розв'язує прості арифметичні задачі, які містять вирази «збільшити «в»», «зменшити «в»»; - складає задачі за малюнком, коротким записом, записує умову, визначає арифметичну дію за допомогою вчителя, записує розв'язання та відповідь; - диференціює поняття «збільшити «в»», «зменшити «в»».	
7.	1	Дії I і II ступеня. Порядок виконання дій: $3 \times 2 + 4$, $3 \times 3 + 7$, $2 \times 10 + 3$; $2 \times 10 + 30$, $2 \times 10 + 36$, $2 \times 10 + 0$; $4 \times 2 - 5$, $4 \times 5 - 7$, $4 \times 5 - 17$, $4 \times 4 - 9$, $2 \times 10 - 0$, $2 \times 3 - 6$.	Учень: - знає правила розв'язання прикладів з діями I і II ступеня; - розв'язує приклади з діями I і II ступеня; - коментує послідовність виконання дій; - користується таблицями множення та ділення;	Розвиток умінь аналізувати, порівнювати, узагальнювати навчальний матеріал, встановлювати причинно-наслідкові відношення.
8.	1	Диференціація понять «збільшення на...» та «збільшення в...».		Розвиток умінь працювати за зразком, таблицями з коментуванням власних дій.
9.	1	Порядок виконання дій: $3 + 2 \times 5$, $8 + 3 \times 2$, $36 + 4 \times 5$, $32 + 3 \times 6$, $24 + 3 \times 4$, $84 + 2 \times 8$; $11 - 4 \times 2$, $90 - 3 \times 2$, $90 - 3 \times 4$, $79 - 3 \times 6$.		Розвиток умінь працювати за зразком, таблицями з коментуванням власних дій.
10.	1	Диференціація понять «зменшення на...» та «зменшення в...».		Розвиток умінь орієнтуватися в способах виконання навчальних завдань.
	17	Геометричний матеріал		Розвиток умінь запам'ятовувати.
1.	1	Види ліній: прямі, криві, ламані.	Учень:	Розвиток просторових уявлень та понять.
2.	3	Відрізок. Побудова відрізків за даними розмірами. Додавання і віднімання відрізків. Збільшення та зменшення відрізків на заданий відрізок.	- розрізняє види ліній; - креслить лінії; - будує відрізки; - додає та віднімає відрізки;	Розвиток просторової орієнтації.

3.	2	Кути. Види кутів. Порівняння кутів шляхом накладання. Незалежність величини кута від довжини сторін.	- збільшує та зменшує відрізки на заданий відрізок. Учень: - називає, розрізняє види кутів; - будує прямі, гострі і тупі кути у різних положеннях.	Розвиток вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати. Розвиток вміння працювати за зразком, вказівками вчителя, таблицями. Розвиток вміння самостійно виконувати навчальні завдання. Розвиток моторики. Розвиток мовлення.
4.	5	Ламана лінія. Замкнена і незамкнена ламана лінія. Її позначення буквами. Вимірювання довжини ламаної лінії. Побудова ламаної лінії за даними розмірами.	Учень: - позначає ламану лінію буками латинського алфавіту; - вимірює довжину ламаної лінії; - будує ламану лінію за даними розмірами;	
5.	3	Прямокутник як окремий випадок замкненої ламаної лінії. Суміжні сторони, діагоналі.	Учень: - розрізняє, називає елементи прямокутника; - креслить прямокутники за допомогою косинця.	
6.	3	Квадрат як окремий випадок замкненої ламаної лінії. Суміжні сторони, діагоналі.	Учень: - розрізняє, називає елементи квадрата; - креслить квадрат за допомогою косинця.	
30		Додавання і віднімання в межах 100 з переходом через розряд.		
1.	1	Додавання одноцифрового і двоцифрового числа, коли кількість одиниць у двоцифровому дорівнює 9 ($39+6$; $8+29$).	Учень: - визначає кількість розрядних одиниць; - розв'язує приклади на додавання та віднімання в межах 100 з переходом через розряд прийомами письмових та усних обчислень;	Розвиток уміння аналізувати, порівнювати, діяти за аналогією. Розвиток уміння працювати за зразком, вказівками вчителя, таблицями.
2.	1	Додавання двоцифрового і одноцифрового числа, коли кількість одиниць у двоцифровому дорівнює 8 ($38+5$; $7+48$).		

3.	1	Додавання двоцифрового і одноцифрового числа, коли кількість одиниць у двоцифровому дорівнює 7 ($27+8$; $8+27$).	• пояснює розв'язання прикладів з допомогою.	Розвиток уміння орієнтуватися в способах виконання практичного завдання.
4.	1	Додавання двоцифрового і одноцифрового числа, коли кількість одиниць у двоцифровому дорівнює 6 ($56+8$, $8+56$).		Розвиток уміння самостійно виконувати навчальне завдання.
5.	1	Додавання двоцифрового і одноцифрового числа, коли кількість одиниць у двоцифровому дорівнює 5 ($75+8$, $8+75$).		Розвиток уміння запам'ятовувати.
6.	1	Додавання двоцифрового і одноцифрового числа, коли кількість одиниць у двоцифровому дорівнює 4 ($64+9$, $9+64$).		Розвиток уміння організовувати своє робоче місце.
7.		Додавання двоцифрового і одноцифрового числа, коли кількість одиниць у двоцифровому дорівнює 3, 2 ($43+8$, $42+9$, $8+43$, $9+42$).		
8.	1	Одиниця довжини – міліметр. Позначення $1\text{ см} = 10\text{ мм}$.	Учень: • знає назви мір довжини – метр, дециметр, сантиметр, міліметр; • уявляє означені міри довжини; • уявляє, що величина вимірюється лише такою ж величиною, прийнятою за міру; • користується вимірювальними інструментами; • розв'язує приклади з простими іменованими числами; розв'язує арифметичні задачі на визначення довжини.	Розвиток просторових уявлень та просторової орієнтації. Розвиток прийомів розумової діяльності. Розвиток моторики, розвиток мовлення, збагачення словника.

9.	1	Одиниця маси – центнер. Позначення $1\text{ц} = 100\text{кг}$.	Учень: - розрізняє важкі і легкі предмети шляхом зважування на долонях; «на око», порівнює предмети за вагою; - знає назви мір маси: кілограм, центнер, співвідносить міри маси: $1\text{ц} = 100\text{кг}$; - розв'язує приклади з простими іменованими числами; - розв'язує задачі на визначення маси предметів.
10.	1	Додавання двоцифрових чисел і круглих десятків.	
11.	1	Додавання двоцифрових чисел (29+32, 33 та ін.). Прилічування по 6 до 60.	
12.	1	Додавання двоцифрових чисел (28+33, 34 та ін.).	
13.	1	Додавання двоцифрових чисел (27+24, 25 та ін.) Прилічування по 7 до 70.	
14.	1	Додавання двоцифрових чисел (26+25, 26 та ін.).	
15.	1	Додавання двоцифрових чисел (25+26, 27 та ін.). Прилічування по 8 до 80.	
16.	1	Додавання двоцифрових чисел (24+27, 28 та ін.).	
17.	1	Додавання двоцифрових чисел (23+28, 29; 22+29 та ін.). Прилічування по 9 до 90.	
18.	1	Віднімання числа 9 (23-9, 54-9). Відлічування по 9 від 90.	
19.	1	Віднімання числа 8 (32-8, 45-8...). Відлічування по 8 від 80.	
20.	1	Віднімання числа 7 (25-7, 46-7...). Відлічування по 7 від 70.	
21.	1	Віднімання числа 6 (24-6, 35-6...). Відлічування по 6 від 60.	
22.	1	Віднімання числа 5. Відлічування по 5 від 50.	

23.	1	Віднімання чисел 4, 3, 2. Відлічування по 4, 3, 2.		
24.	1	Віднімання одноцифрового числа від двоцифрового (всі випадки).		
25.	2	Віднімання двоцифрових чисел (72-36, 91-36).		
26.	1	Дужки. Додавання до числа суми, і навпаки.		
27.	1	Віднімання від числа суми, і навпаки.		
28.	1	Додавання до числа різниці, і навпаки.		
29.	1	Віднімання від числа різниці, і навпаки.		
30.	2	Додавання та віднімання в межах 100 (всі випадки).		
	27	Множення і ділення в межах 100.		
1.	1	Множення числа 2 і ділення на 2 рівні частини. Лічба двійками.	Учень:	Розвиток вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати навчальний матеріал, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.
2.	1	Множення на 3 і ділення на 3 рівні частини. Лічба трійками.	• користується таблицею множення чисел 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 та таблицею ділення на 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9;	
3.	1	Ділення на вміщення.	• знає назву компонентів множення та ділення;	Розвиток вміння працювати за зразком, таблицями, з коментуванням власних дій.
4.	1	Множення числа 4 і ділення на 4 рівні частини. Лічба четвітками.	• лічить рівними числовими групами в межах 100;	
5.	1	Множення числа 5 і ділення на 5 рівних частин. Лічба п'ятірками (повторення).	• замінює дію множення на дію додавання;	Розвиток уміння орієнтуватися в способах виконання навчальних завдань.
6.	2	Множення числа 6.	• співвідносить дію множення з дією ділення;	
7.	2	Ділення на 6 рівних частин. Лічба по 6.	• розв'язує приклади на множення та ділення;	Розвиток вміння доводити, діяти за аналогією.
8.	1	Ділення по 6.	• пояснює розв'язання прикладів;	
9.	2	Множення числа 7.	• розв'язує арифметичні задачі на знаходження добутку і частки,	Розвиток вміння запам'ятовувати.
10.	2	Ділення на 7 рівних частин.		
11.	1	Ділення по 7.		
12.	2	Множення числа 8.		

13.	2	Ділення на 8 рівних частин.	збільшення числа в декілька разів, зменшення числа в декілька разів;	Розвиток моторики, мовлення.
14.	1	Ділення по 8.		
15.	2	Множення числа 9.	• складає короткий запис умови, пояснює розв'язання, записує арифметичну дію, відповідь задачі.	Розвиток вміння організовувати робоче місце.
16.	2	Ділення на 9 рівних частин.		
17.	1	Ділення по 9.		
18.	1	Іменовані числа. Додавання та віднімання чисел, вираженими однією одиницею мірами вартості (7 грн.+5грн.; 50 к.+20 к.)		
19.	1	Іменовані числа. Додавання та віднімання чисел, вираженими однією одиницею довжини (10 см + 8 см; 20 дм + 10 дм, 9 м +6 м, 32 мм + 5 мм).		
11 Геометричний матеріал				
1.	1	Трикутники. Сторони. Кути. Основа. Висота. Розпізнавання. Креслення.	Учень:	Розвиток просторових уявлень та понять.
2.	3	Трикутники. Види трикутників за кутами. Визначення за допомогою косинця. Креслення.	• розрізняє і називає елементи трикутника; • визначає види трикутників за допомогою косинця і креслить їх.	Розвиток просторової орієнтації.
3.	2	П'ятикутник як окремий випадок замкненої ламаної лінії. Кути. Сторони. Креслення за даними точками, зразком.	Учень: • розрізняє, називає елементи п'ятикутника; • креслить п'ятикутники за даними точками, зразком.	Розвиток вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати.
4.	2	Шестикутник. Кути. Сторони. Креслення за даними точками, зразком.	Учень: • розрізняє, називає елементи шестикутника; • креслить шестикутники за даними точками, зразком.	Розвиток вміння працювати за зразком, вказівками вчителя, таблицями.
5.	3	Коло. Круг. Центр. Радіус. Дуга. Побудова кола за допомогою циркуля.	Учень: • розрізняє коло і круг;	Розвиток моторики. Розвиток мовлення.

1.	10 3	Повторення вивченого за рік Додавання та віднімання в межах 100 (всі випадки).	• визначає радіус, центр, дугу; • креслить коло за допомогою циркуля. Учень: • розв'язує приклади на додавання та віднімання в межах 100 без переходу та з переходом через розряд прийомами письмових та усних обчислень; • пояснює розв'язання прикладів; • розв'язую прості та складені арифметичні задачі.	Розвиток прийомів розумової діяльності. Розвиток вміння орієнтуватися в способах виконання навчального завдання. Розвиток просторової орієнтації.
2.	3	Множення та ділення в межах 100.	Учень: • користується таблицею множення та ділення; • розв'язує приклад на множення та ділення; • пояснює розв'язання прикладів; • розв'язує прості та складені арифметичні задачі на ходження добутку і частки, збільшення числа в декілька разів, зменшення числа в декілька разів.	
3.	1	Види ліній. Ламана лінія. Побудова ламаної лінії за даними розділами.	Учень: • будує ламану лінію за даними розмірами.	
4.	1	Трикутники. Види трикутників за кутами. Побудова за кутами.	Учень: • визначає види трикутників за кутами, креслить трикутники за кутами.	

Орієнтовні навчальні досягнення учнів на кінець року:

- вміють користуватися таблицею множення і ділення;
- виконують дії множення та ділення;
- розпізнають й розв’язують прості арифметичні задачі на знаходження результату дії (добутку, частки), на різницеве й кратне порівняння;
- розв’язують складені арифметичні задачі;
- виконують дії з простими іменованими числами;
- розпізнають види трикутників за видами кутів;
- вміють креслити ламану за даними довжинами відрізків.

Орієнтовні показники стану сформованості життєвої компетентності учнів на кінець року:

- здатність розуміти роль математики у пізнанні дійсності;
- здатність користуватися математичною термінологією;
- здатність усвідомлено користуватися обчислювальними прийомами і виконувати арифметичні дії додавання, віднімання, множення, ділення;
- здатність застосовувати обчислювальні навички та досвід вимірювання величин у практичних ситуаціях;
- здатність розв’язувати прості арифметичні задачі;
- здатність орієнтуватися у просторі та на площині.